

**Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto**

Österbottens landskapsprogram 2018–2021

Godkänt av Österbottens landskapsfullmäktige 15.11.2017

Sammanfattning

Österbottens landskapsprogram 2018–2021 grundar sig på den långsiktiga landskapsöversikt som år 2014 godkändes som en del av Österbottens landskapsstrategi. Enligt målbilden i landskapsöversikten ska Österbotten år 2040 vara en konkurrenskraftig region med välmående befolkning och god livsmiljö. Landskapsprogrammet bygger på dessa tre huvudmål och de insatsområden som härletts ur dem (se bilden). Landskapsprogrammet lyfter dessutom fram fyra prioriteringar som speciellt kommer att främjas under landskapsprogramperioden. Prioriteringarna är 1) Livskraft för företag, 2) Alla ska med, 3) Resurssmart samhälle samt 4) Service för allas behov.

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Landskapets planeringssystem	4
1.2	Syftet med landskapsprogrammet.....	4
1.3	Landskapsprogrammets beredningsprocess	5
1.4	Landskapets målbild.....	6
1.5	Genomgående teman i landskapsprogrammet	7
2	Landskapsutvecklingens verksamhetsmiljö	9
2.1	Landskapets särdrag	9
2.2	Ekonomins förändringsflexibilitet i de österbottniska regionerna	13
3	En konkurrenskraftig region.....	21
3.1	Utgångsläget för utvecklingen	21
3.2	Utvecklingen under programperioden	23
	Prioritering 1: Livskraft för företag	25
4	Välmående befolkning	28
4.1	Utgångsläget för utvecklingen	28
4.2	Utvecklingen under programperioden	30
	Prioritering 2: Alla ska med	31
5	God livsmiljö.....	34
5.1	Utgångsläget för utvecklingen	34
5.2	Utvecklingen under programperioden	35
	Prioritering 3: Resurssmart samhälle.....	37
6	Serviceutvecklingen i det nya landskapet.....	39
	Prioritering 4: Service för allas behov	39
7	Helheter som kräver statliga insatser	41
8	Landskapsprogrammets konsekvenser, uppföljning och finansiering.....	43
8.1	Konsekvenser för olika delar av landskapet.....	43
8.2	Konsekvensbedömning	43
8.3	Uppföljning.....	43
8.4	Finansiering	46

Bilaga 1. De viktigaste trafik- och logistikprojekt i landskapet Österbotten

Bilaga 2. Uppskattade konsekvenser av Österbottens landskapsprogram 2018–2021

Bilaga 3. Finansiering av landskapsprogrammet: Den finansiering som kan beslutas om i landskapet

1 Inledning

1.1 Landskapets planeringssystem

Enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) ska förbunden på landskapsnivå sköta planeringen på landskapsnivå. Planeringen på landskapsnivå omfattar en **landskapsöversikt**, en **landskapsplan** som styr områdesplaneringen och ett regionalt utvecklingsprogram. I landskapsöversikten anges den utveckling som eftersträvas i landskapet på lång sikt, och den styr utarbetandet av landskapsplanen och landskapsprogrammet, där perspektivet är medellångt.

Landskapsförbundet utarbetar också ett tidsbegränsat **landskapsprogram**. I landskapsprogrammet upptas utvecklingsmål som är baserade på landskapets möjligheter och behov, kultur och andra särdrag, en beskrivning av de för landskapsutvecklingen viktigaste projekten och andra väsentliga åtgärder, de samarbetsavtal som behöver upprättas för att uppnå målen och vid behov en definition av kommunernas samarbetsområden i regionen samt en plan för finansiering av programmet (lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten 7/2014). Landskapsprogrammet preciseras genom en **genomförandeplan**, som bereds vartannat år.

Bild 1 Landskapets planeringssystem

1.2 Syftet med landskapsprogrammet

Landskapsprogrammet innehåller landskapets utvecklingsvilja. Det syftar till att stärka landskapsaktörernas gemensamma syn på utvecklingen samt till att styra utvecklingsresurserna till strategiska insatser. Målet är vidare att i högre utsträckning knyta statliga åtgärder till utvecklingsinsatser i landskapet samt att effektivisera användningen av statliga och kommunala anslag.

I landskapsprogrammet ingår sådana mål och åtgärder som förutsätter samarbete inom landskapet eller ett brett samarbete av annat slag. Det kan alltså finnas stora och viktiga

frågor som inte tas med i landskapsprogrammet för att främjandet av dem inte kräver ett brett samarbete eller inte är aktuellt.

Landskapsprogrammet utarbetas för åren 2018–2021 men landskapsfullmäktige som väljs år 2018 kan, om ledamöterna så önskar, se över programmet tidigare.

1.3 Landskapsprogrammets beredningsprocess

Landskapsprogrammet bereddes i en öppen och interaktiv process, där representanter för olika myndigheter, experter, näringslivet, forskarsamhället, frivilligorganisationer och andra aktörer kunde föra fram sina synpunkter. Beredningen startade med utarbetandet av ett program för deltagande och bedömning, som innehöll en beskrivning av arbetsprocessen och anvisningar om hur man kan påverka beredningen. I beredningen ingick också en miljökonsekvensbedömning i enlighet med SMB-lagen (200/2005).

Avsikten var att uppdatera de delar av Österbottens landskapsprogram 2014–2017 som kräver uppdatering. Beredningsprocessen var alltså betydligt lättare och kortare än tidigare beredningsomgångar och något omfattande temagrupsarbete ordnades inte denna gång. De viktigaste intressenterna garanterades möjligheter till inflytande genom workshoppar, förhandlingar, en webbenkät och möjlighet till att kommentera elektroniskt. Till kommunerna i landskapet sändes en skriftlig begäran om material. De aktörer som kommer att bygga upp regionutvecklingsorganisationen i det nya landskapet deltog mer intensivt än tidigare i beredningen. Arbetsgruppen för landskapsprogrammet (MAKO-arbetsgruppen) som består av företrädare för Österbottens förbund, Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Österbotten och Södra Österbotten samt Arbets- och näringsbyrån i Österbotten ansvarade speciellt för beredningen av prioriteringarna i landskapsprogrammet.

Beredningen av landskapsprogrammet var tätt sammanlänkat med andra pågående beredningsprocesser i landskapet, som landskapsreformen, den nya landskapsplanen och uppdateringen av strategin för smart specialisering. I beredningen beaktades den gällande lagstiftningen om utveckling av regionerna, statsrådets beslut om de rikstäckande målen för regionutvecklingen samt arbets- och näringsministeriets anvisningar. Dessutom utnyttjades i beredningen även de viktigaste utvecklingsprogram och -strategier som uppgjorts på såväl EU-nivå som nationellt och regionalt, planer för infrastrukturprojekt samt resultaten från prognostiseringen i landskapet och utvärderingen av landskapsprogrammet 2014–2017.

Landskapsprogrammets beredningsprocess har beskrivits noggrannare i planen för deltagande och bedömning, som finns att läsa på adressen www.obotnia.fi/regionutveckling/programarbete.

1.4 Landskapets målbild

Detta landskapsprogram bygger på gällande Österbottens landskapsöversikt 2040, som godkändes år 2014 som en del av landskapsstrategin. Enligt landskapsöversikten kan Österbottens gemensamma vilja i fråga om utvecklingen uttryckas i följande vision:

Ny energi i Österbotten

Kraft ur hög kompetens, kulturell mångfald och stark sammanhållning

Visionen genomsyras av temat **energi**. Energi syftar både på en gedigen kompetens inom energiteknologi och förnybar energi och på en allmän driftighet. Energiskhet är kännetecknande för Österbotten och beskriver engagemanget och attityderna då det gäller att utveckla landskapet inom alla samhällssektorer. Energin syns som **hög kompetens, kulturell mångfald och stark sammanhållning** som anses vara viktiga framgångsfaktorer. Det är skäl att vara medveten om deras betydelse för utvecklingsarbetet.

Enligt landskapsstrategin är målet att Österbotten år 2040 ska vara ett landskap

- med en välmående befolkning
- där det är bra och tryggt att bo och leva
- där näringslivet på alla håll är diversifierat
- med gedigen kompetens inom forskning och utbildning
- med internationell verksamhetsmiljö och inställning
- där förhållningssättet är fördomsfritt och entreprenörmässigt
- med stark sammanhållning
- där atmosfären är tolerant och mångkulturell
- med varierad kulturverksamhet och levande kulturarv
- med koldioxidneutral el- och värmeproduktion samt trafik
- med självförsörjande energiproduktion som bygger på förnybar energi
- med ren miljö och natur med stor mångfald.

Ovanstående mål kan komprimeras i följande mening: **År 2040 är Österbotten en konkurrenskraftig region med välmående befolkning och god livsmiljö.** Ur den kan de tre huvudmålen för utvecklingen av Österbotten härledas. De beskrivs i bild 2.

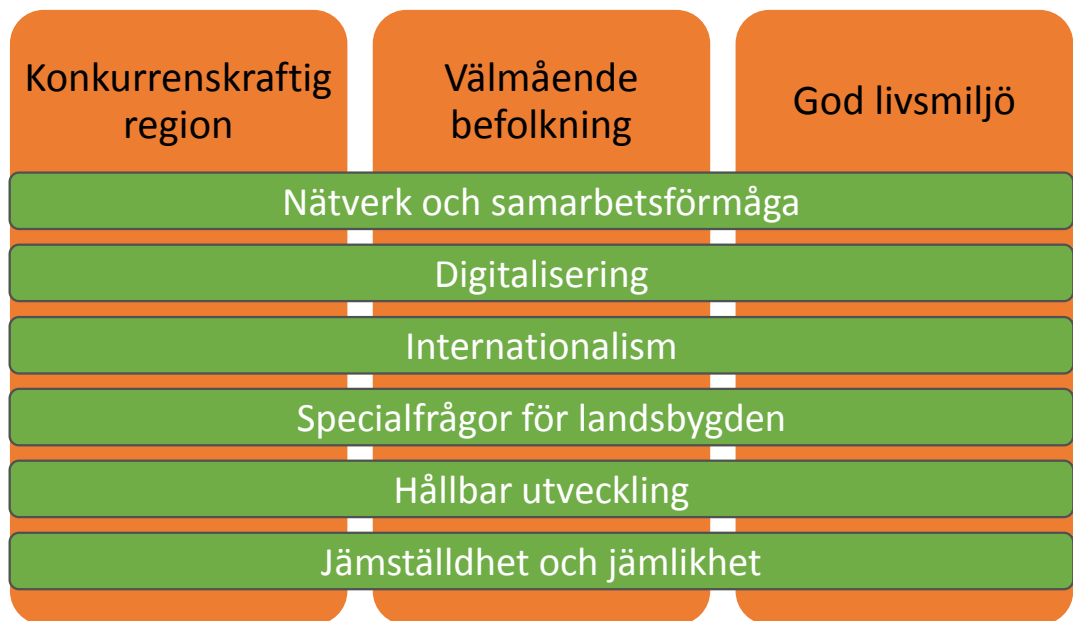

Bild 2 De tre huvudmålen för utvecklingen av landskapet

Landskapsöversikten finns på adressen
www.obotnia.fi/regionutveckling/programarbete/

1.5 Genomgående teman i landskapsprogrammet

De genomgående temana i detta landskapsprogram är de samma som lyftes fram i det föregående landskapsprogrammet: nätverk och samarbetsförmåga, internationalism, specialfrågor för landsbygden, hållbar utveckling samt jämställdhet och jämlikhet. Som ett nytt genomgående tema lyfts nu också digitaliseringen fram som en av de megatrender som förändrar verksamhetsmiljön mest (bild 3). De genomgående temana genomsyrar allt utvecklingsarbete.

Bild 3 Genomgående teman i landskapsprogrammet

2 Landskapsutvecklingens verksamhetsmiljö

2.1 Landskapets särdrag ¹

Befolkningen

Österbotten är ett landskap med 180 000 invånare vid Finlands västkust. Här finns två starka stadsregioner kring Vasa och Jakobstad. I södra delen av landskapet är de viktigaste centren Kristinestad, Kaskö och Närpes. De attraktiva regioncentren omges av livskraftiga byar och det finns inte mycket glesbygd. Trots att bosättningen så småningom har koncentrerats allt mer till städerna och tätorterna på landsbygden, och bystrukturen därför har blivit glesare, kan landsbygden i Österbotten fortsättningsvis anses vara synnerligen livskraftig.

Befolkningsutvecklingen i Österbotten har under 2000-talet varit klart positiv och folkmängden i landskapet har ökat med över 8 000 personer. År 2016 minskade folkmängden ändå något för första gången sedan år 2002. Minskningen är uppskattningsvis tillfällig och förväntas vända när ekonomins positiva utveckling stärks. Folkmängden i Österbotten ökar tack vare nativitetsöverskott och invandring. I flyttrörelsen inom landet förlorar landskapet kontinuerligt invånare.

Ett särdrag i fråga om befolkningsstrukturen är den jämnstarka tvåspråkigheten och flerspråkigheten. Förutom svenska och finska talas det över 100 andra språk i Österbotten. Invandringen har här en lång tradition. Det stora antalet personer från andra länder märks i gatubilden och skapar en internationell och tolerant atmosfär, som ofta framträder som en positiv faktor i mätningar av regionernas dragningskraft. Flerspråkigheten är en attraktionsfaktor och en styrka som ger de internationella företagen i landskapet en konkurrensfördel.

Befolkningens åldersstruktur är för närvarande något svagare i Österbotten än i landet i genomsnitt. Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos kommer andelen personer i arbetsför ålder att sjunka i Österbotten bara fram till 2020-talet medan den i hela landet kommer att fortsätta sjunka till 2030-talet. Också antalet äldre personer ökar proportionellt långsammare än i hela landet. Enligt befolkningsprognosen kommer Österbottens försörjningskvot att vara bland de bästa i landet år 2040.

Invånarna i Österbotten mår relativt bra när det gäller välbefinnande och hälsa. Andelen personer som upplever en god livskvalitet är något högre än i hela landet i genomsnitt. En av de viktigaste faktorerna som främjar befolkningens välmående och förebygger utslagning är arbete. Österbotten har under en längre tid haft en hög sysselsättning och låg arbetslöshet jämfört med landet i övrigt. Det är ändå oroväckande att arbetslösheten bland unga och invandrare samt långtidsarbetslösheten kontinuerligt har ökat under detta årtionde.

---

¹ En mer omfattande analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot gällande landskapets särdrag och verksamhetsmiljö finns i landskapsöversikten på adressen www.obotnia.fi/regionutveckling/programarbete/.

Befolkningen i Österbotten är socialt aktiv. Andelen människor som är aktiva i någon klubb, organisation, förening, hobbygrupp eller en andlig gemenskap är klart högre än i hela landet i genomsnitt. Det här tar sig uttryck i ett dynamiskt förenings- och kulturliv. Gemensam verksamhet skapar nätverk och förtroende, alltså socialt kapital, som räknas till en av Österbottens centrala styrkor.

Näringslivet och kompetensen

Näringslivet i Österbotten är samtidigt både diversifierat (mångsidigt) och mycket specialiserat. Jämfört med näringsstrukturen i hela landet är produktionen fokuserad på i synnerhet industri och primärproduktion. I en jämförelse mellan landskapen är industrins andel av värdeökningen klart störst i Österbotten medan de privata tjänsternas andel är lägst. Arbetsplatsstrukturen inom industrin domineras av energiteknologiklustrets viktigaste näringsgrenar (maskiner och apparater, elapparatur och basmetall), inom vilka ungefär hälften av regionens industrianställda arbetar. Andra stora industriarbetsgivare är skogsindustrin, livsmedelsindustrin, den kemiska industrin samt tillverkningen av fordon.

Den österbottniska industrin har en stor betydelse för hela landets välfärd. I landskapet verkar många internationella storföretag med hela världen som marknadsområde. Exportens andel av industrins omsättning varierar mellan 70 och 80 procent. Produktionen grundar sig på hög teknologi och kompetens, och industriproduktionens förädlingsvärde är högst per invånare i en jämförelse mellan landskapen.

Liksom industrins andel är också primärproduktionens andel klart högre i Österbotten än i hela landet i genomsnitt. Alla produktionsinriktningar inom jordbruket finns representerade i landskapet, men speciellt viktiga är mjölkproduktion, pälsdjursuppfödning, växthusodling och potatisodling. Stora investeringar har gjorts i dessa produktionsnäringar under de senaste åren. Största delen av pälsdjursfarmerna i landet finns i Österbotten och ungefär tusen personer arbetar direkt inom näringen.

Den österbottniska landsbygden är fortfarande mycket livskraftig och näringslivet på landsbygden har två spjutspetsar: vid sidan av stora gårdsbruksenheter finns specialiserade mikrokuster. Nya möjligheter för affärsverksamhet på landsbygden finns bl.a. inom livsmedelsbranschen, välfärdsbranschen och kreativa branscher. Livsmedelsbranschen kan utnyttja trenderna för ekologiska livsmedel och närproducerat. Inom välfärdsbranschen finns det tack vare att befolkningen blir allt äldre ett behov av nya förebyggande och rehabiliterande välfärdstjänster vilka förknippas med natur och landsbygdsmiljö. Affärsverksamhet inom kreativa branscher har goda utvecklingsmöjligheter också på landsbygden, där det finns tillväxtpotential inom t.ex. musik- och mediebranscherna.

En nyckelresurs för ett livskraftigt näringsliv är kompetent arbetskraft. Ur den här synvinkeln är det en styrka för landskapet att de sju högskoleenheterna i landskapet erbjuder mångsidiga utbildningsmöjligheter och lockar unga till landskapet. Andelen högskoleutbildade är bland de högsta i en jämförelse mellan landskapen. Däremot har Österbotten brist på utbildningsplatser speciellt inom den tekniska sektorn och inom social-

och hälsovårdsområdet. Också avsaknaden av en gemensam högskolepolitisk vision och målbild kan ses som en svaghet som hör ihop med frågan om kompetent arbetskraft.

Trafiksystemet

Det relativt täckande trafikinätet kan ses som en av landskapets framgångsfaktorer. Landskapets läge gällande trafikförbindelser och möjligheterna att utnyttja olika transportmedel skapar goda förutsättningar för näringslivet. Tack vare hamnarna och de två flygplatserna har landskapet tillsvidare goda förbindelser till utlandet. När det gäller data-kommunikation ligger Österbotten bland de främsta i landet, då 75 procent av hushållen har tillgång till en snabb bredbandsförbindelse (minst 100 Mbit/s).

Trafikförbindelserna i landskapet har dock också sina svaga punkter. Gällande landsvägstrafiken är det viktigt att påskynda förbättringen av landskapets huvudleder (rv 3 och rv 8) så att de motsvarar dagens krav och behov. En betydande utmaning utgör också det lägre vägnätet, som blivit sämre i synnerhet på landsbygden. På det lägre vägnätet är det angeläget att säkra farbarheten på de vägar som är viktigast för näringslivet och de som trafikerats dagligen.

När det gäller spårtrafiken är huvudbanans otillräckliga kapacitet ett problem i synnerhet på banavsnittet Seinäjoki–Tammerfors. Vasabanan och andra bansträckningar bör få fler mötesplatser för tågen och med trafikarrangemang minska plankorsningarnas antal samt förbättra deras säkerhet med bommar eller ljussignaler. Ett betydande problem lokalt är att Vasa hamnbana går genom stadens centrum. Problemet med Seinäjoki–Kasköbanan är att järnvägen är i dåligt skick och plankorsningarna många. Järnvägens skick är en mycket kritisk faktor för näringslivet i Sydösterbotten och utmed hela banan, så en grundlig förbättring behövs omedelbart. Problemet med hamnbanan i Jakobstad är att den bangård som storindustrin och hamnens spårtrafik behöver ligger olämpligt placerad. Triangelspåret i Bennäs som börjar byggas år 2018 kommer dock att avsevärt förbättra trafiken på Jakobstads hamnbana.

Sjötransporterna och hamnarna är mycket viktiga för landskapet. I Österbotten finns det fyra djuphamnar: i Jakobstad, Vasa, Kaskö och Kristinestad. Reguljär färjetrafik går mellan Vasa och Umeå. De senaste åren har det investerats mycket i hamnarnas infrastruktur och teknik. En utmaning är att farledsdjupet in till hamnarna i Vasa och Kaskö är otillräckligt. Den naturliga farleden in till Björnön i Kristinestad är 12 meter djup och kan med rätt små åtgärder fördjupas till 14 meter. Också järnvägs- och vägförbindelserna till hamnarna samt hamnfunktionernas servicenivå behöver förbättras. Bättre förbindelser ökar det exportdrivna landskapets konkurrenskraft och ger bättre kostnadseffektivitet. Goda förbindelser till hamnarna gör det möjligt att öka utrikeshandeln och den transitotrafik som går via Österbotten. För landskapet är det synnerligen viktigt att utveckla båt- och trafikförbindelsen mellan Vasa och Umeå, som i bästa fall sträcker sig genom Norge till Atlanten och i och med spårtrafiken till Ryssland och ända till Kina.

Livsmiljön

Till styrkorna i Österbotten hör den trivsamma och trygga livsmiljön och det förmånliga boendet. Korta restider från hemmet till arbete och service är verklighet för de flesta österbottningar. Naturen i Österbotten är ren och och en mångsidig källa till rekreation. Naturen är mångfaldig och dess mest representativa delar har tagits med i riksomfattande skyddsprogram som godkänts av statsrådet. I synnerhet skärgården har avsevärda naturvärden både nationellt och internationellt sett. De rikliga lokala fiskstammarna som är beroende av en natur i gott tillstånd gör det möjligt att idka såväl yrkes- som fritidsfiske. Det rika kulturarvet och kulturmiljöerna med sina trähusstäder samt den unika skärgården med världsarvsområdet är styrkor som underlättar utvecklandet av turismen. Det nationellt och internationellt viktiga naturområdet Kvarkens skärgård utsågs av UNESCO till ett världsarvsområde år 2006 tillsammans med Höga kusten i Sverige. Världsarvsområdet hade år 2016 cirka 347 000 besökare.

Naturens mångfald och vattnen i Österbotten är utsatta för stora risker. Många kustbiotoper har klassificerats som hotade. Muddring och utdikning minskar kustnaturens mångfald och naturens ekosystemtjänster. Det innebär en risk också för de funktioner som är beroende av ekosystemtjänster, som yrkes- och fritidsfisket. Trots mål och åtgärder är statusen för en betydande del av landskapets ytvatten fortfarande nöjaktig, försvarlig eller svag. I Österbotten finns det mycket s.k. sura sulfatjordar, ur vilka surhet och metaller urlakas i vattendragen och orsakar omfattande skador. Många älvar och deras deltaområden är skadade, vilket påverkar t.ex. fiskerihushållningen. De återkommande översvämningarna orsakar stor materiell skada. Riskerna för översvämningar ökar ytterligare i och med klimatförändringen.

Energiproduktionen i Österbotten har under de senaste åren i allt större utsträckning övergått till att använda förnybara och lokala energikällor. Kol- och oljekraftverken i Kristinestad har lagts ned och kraftverken i Vasa och Jakobstad använder allt mer biobränslen medan andelen kol minskar. Den kvarvarande kolkraftproduktionen är än så länge viktig för att säkerställa att Finland har en tillräcklig elproduktionskapacitet. Vindkraftens andel är en av de högsta i landet och nya vindkraftsparker kommer att öppnas under de närmaste åren. Till exempel kommer Finlands tillsvidare största vindkraftspark att nå full produktion i Kristinestad år 2018. Vindkraftens potential inom elproduktionen är stor tack vare att här finns de gynnsammaste vindförhållandena i Finland och ett heltäckande högspänningsnät.

En internationell verksamhetsmiljö

Österbotten är ett internationellt och öppet landskap, där förbindelserna ut i världen är viktiga ur hela samhällets synvinkel. Storföretagen i regionen är globala aktörer som producerar teknologi som används överallt i världen. Dessutom finns det i regionen många små och medelstora företag som idkar export samt nya företag som genast siktar in sig på den internationella marknaden.

Som ett komplement till och ett stöd för den internationella affärsverksamheten behövs starka internationella nätverk för t.ex. intressebevakning, utvecklingsverksamhet, utbildning och forskning. Samarbetsrelationer upprätthålls i synnerhet till de nordiska länderna, Östersjöområdet samt till medlemsstaterna och organen i Europeiska unionen. De internationella nätverken utvidgas kontinuerligt.

Ett generellt mål för den internationella verksamheten är att nätverka och lära sig av andra europeiska regioner samt att maximalt använda sig av den EU-finansiering som står till buds. Hjälp med detta kan man få t.ex. genom det gemensamma Brysselkontor som upprätthålls av landskapsförbunden i Västra Finland (West Finland European Office, WFEO) och som har i uppgift att erbjuda en direkt förbindelse till EU-institutioner. Viktiga internationella nätverk erbjuds också av t.ex. Kvarkenrådet, Mittnordkommittén, Förbundet för europeiska gränsregioner (The Association of European Border Regions AEBR), Östersjöstaternas subregionala samarbete (Baltic Sea States Sub-regional Co-operation BSSSC), Samarbetsorganisationen för Europas perifera kustregioner (The Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe CPMR), Nätverket för smart specialisering S3 samt Vanguard-nätverket.

2.2 Ekonomins förändringsflexibilitet i de österbottniska regionerna

Under beredningen av landskapsprogrammet fortsatte arbetet på regionnivå med en analys av den regionala ekonomins förändringsflexibilitet som gjordes med hjälp av arbets- och näringsministeriets resiliensverktyg. Avsikten var att få en mer djuplodande bild av regionernas styrkor och utmaningar än den som skapades under arbetet med planen för föregripande strukturomvandling, och att på det sättet få fram bättre riktade åtgärder för att förbättra förändringsflexibiliteten. I analysen användes statistiskt material, olika utredningar och strategier samt material som samlades in i separata regionala workshoppar.

Vasaregionen²

Näringsstruktur

Vasaregionen är en av de mest konkurrenskraftiga regionerna i Finland. I olika jämförelser av konkurrenskraft och livskraft ligger regionen vanligen bland de främsta. Bruttonationalprodukten per invånare är fjärde högst av alla ekonomiska regioner i landet och har på 2000-talet haft den femte snabbaste tillväxttakten (86 %). Framgången kan i stort förklaras med att regionen hyser Nordens största energiteknologikluster, som har vuxit snabbt på 2000-talet. Klustrets sammanlagda omsättning är ungefär 4 miljarder euro och det sysselsätter över 10 000 personer. Klustrets andel av hela landets energiteknologiexport är cirka 30 % och av all teknologiexport cirka 12 %. Kärnkompetenserna i klustret utgörs av energieffektivitet, smart energiproduktion och framtidens elnät, som alla har en god tillväxtpotential under de kommande åren.

Vasaregionen hör till de få ekonomiska regioner där industrins arbetsplatser har ökat under 2000-talet. Antalet arbetsplatser har ökat betydligt också inom de andra huvudbranscherna

---

² Vasa och Kyrölands ekonomiska regioner behandlas här tillsammans då regionerna bildar ett enhetligt pendlingsområde och är också i övrigt tätt sammankopplade.

utom primärproduktionen. Efterfrågan på sådant som sparar energi och effektiviserar energianvändningen ökar snabbt i hela världen, så antalet arbetsplatser kommer troligen att öka även i framtiden.

I Vasaregionen domineras industrins arbetsplatsstruktur av energiteknologiklustrets viktigaste branscher (maskiner och apparater, elapparatur och basmetall), som sysselsätter ungefär 2/3 av regionens industrianställda. Andra stora industrisektorer är gummi- och plastindustrin samt livsmedelsindustrin. En viss sårbarhet i den regionala ekonomins förändringsflexibilitet orsakas av att industrins bransch- och storleksstruktur är mycket koncentrerad. En stor del av industriarbetsplatserna är koncentrerade till några få stora företag inom energiteknologiklustret. Dessutom finns det många företag i klustrets underleverantörsnätverk som är nästan helt beroende av beställningar från ett enskilt storföretag.

Kunskapsbas och innovationsmiljö

Vasaregionen och Kyroland har sammanlagt ungefär 114 000 invånare. Vasaregionens folkökning under 2000-talet ligger på tionde plats (9,1 %) av alla ekonomiska regioner. Folkmängden ökar tack vare invandring och nativitetsöverskott. En utmaning i regionen är dock att få inrikes nettoflyttningen att vända och bli positiv, även om utvecklingen under de senaste åren i genomsnitt har varit klart bättre än tidigare.

Vasaregionen har en synnerligen gynnsam befolkningsstruktur. Utbildningsnivån är hög och andelen högskoleutbildade är den femte högsta i en jämförelse mellan de ekonomiska regionerna. Befolkningens åldersstruktur ligger för närvarande nära landets genomsnitt. Under de kommande åren förutspås åldersstrukturen vara klart bättre än genomsnittet eftersom Vasaregionen hör till de få regioner i Finland där befolkningen i arbetsför ålder enligt Statistikcentralens prognos kommer att öka också framöver. I fråga om tillgången på kunnig arbetskraft kan den största utmaningen anses vara regionens relativt svaga dragningskraft, som med jämna mellanrum kommer till synes i olika attraktionskraftsmätningar och tar sig uttryck i en negativ inrikes nettoflyttning.

Vasaregionens innovationssystem är till stor del företagsdrivet och bygger mer på en praktiskt baserad (*Doing, Using, Interacting, DUI*) än vetenskapligt baserad innovationsverksamhet (*Science and Technology Innovations, STI*). Innovationer föds ofta i företag utgående från kundernas behov. De stora företagen i Vasaregionen satsar mycket på innovationsverksamhet. År 2015 satsade företagen i regionen 174 miljoner euro i FoU-verksamhet, vilket är fjärde mest i en jämförelse mellan de ekonomiska regionerna. Satsningarna har fördubblats på tio år och de har ökat också under perioden av svag ekonomisk tillväxt under detta årtionde.

Enligt Vasa innovationsklusterprofil³ är innovationsverksamhetens viktigaste styrkor kopplade till energiteknologiklustrets tillväxt och internationalitet samt ankarföretagens beredskap att förbinda sig till samarbetet. Svagheter är däremot att forskningskompetensen vid högskolorna inte så väl motsvarar företagets behov, att det finns lite

---

³ Hubconcepts Oy 2014. Vasa innovationsklusterprofil.

innovationsverksamhet utanför energiteknologiklustret och få tjänster som stöder företagens tillväxt. Ytterligare ett problem är att det satsas för litet på att hitta nya möjligheter till affärsverksamhet.

Insatser för en förbättrad förändringsflexibilitet

För att kunna förbättra den regionala ekonomins förändringsflexibilitet i Vasaregionen bör man först och främst avvärja de risker som den koncentrerade industrins bransch- och storleksstruktur medför. Utvecklingsinsatserna bör riktas speciellt till åtgärder som ökar näringslivets diversitet, som små och medelstora företags tillväxt, internationalisering och främjande av innovationsverksamhet. Utöver de egentliga tillväxtföretagen bör man i utvecklingsarbetet också beakta de långsamt växande företagen, för i dem skapas en stor del av arbetstillfällena.

Utöver åtgärder som främjar diversiteten behövs även kontinuerliga satsningar på innovationssystemet för att kärnföretagen ska bevara sitt engagemang i regionen. Här är underleverantörernas flexibilitet och kvalitet samt förmåga att snabbt tillverka separata beställningar i nyckelställning. En viktig del av ekosystemet är också den högskoleforskning som kompletterar företagens egen forsknings- och utvecklingsverksamhet, så en stärkning av den eftersträvas. Med tanke på en effektiv användning av resurserna är det mycket viktigt att samordningen av innovationssystemet utvecklas så att utvecklingsåtgärderna bildar en helhet som ger bästa möjliga effekt. För att säkra tillgången på kompetent arbetskraft görs det satsningar på att förbättra dragningskraften och på att förankra de studerande till regionen.

Det är viktigt att den nuvarande företagsverksamheten utvecklas, men det är också viktigt att regionen är ett lockande alternativ för internationella företag att etablera sig i. Grundförutsättningen är att det i regionen finns bra företagstomter, ett funktionellt trafik- och logistiksystem högklassig utbildning som erbjuds i samarbete mellan högskolor och företag samt tillräckligt med kompetent arbetskraft, vilka erbjuder de företag som etablerar sig i regionen en konkurrensfördel.

Jakobstadsregionen

Näringsstruktur

Jakobstadsregionen har en mycket livskraftig och resilient regional ekonomi. Mätt i bruttonationalprodukt per invånare placerar sig regionen inom den bästa fjärdedelen av alla ekonomiska regioner. På 2000-talet har bruttonationalprodukten ökat med 46 procent, vilket är nära riksnivået. I en jämförelse mellan de ekonomiska regionerna ligger Jakobstadsregionen vanligen bland tio-i-topp-regionerna både när det gäller konkurrenskraft och förändringsflexibilitet.

Jakobstadsregionens närings- och industristruktur är synnerligen mångsidig och arbetstillfällena fördelas jämnt mellan industrin, offentlig service och privata tjänster. Andelen arbetstillfällen inom industri och primärproduktion är betydligt högre än genomsnittet medan andelen privata tjänster är mindre. Av industribranscherna är de

viktigaste livsmedels-, skogs-, metall-, plast-, båt- och pälsindustrin. I regionen växer också ett betydande bioekonomikluster upp kring skogsindustrin. En stor andel av industriproduktionen går på export.

Företagsamhet och familjeföretag hör till Jakobstadsregionens särdrag. Antalet företag i förhållande till invånarantalet är klart högre än i hela landet i genomsnitt. Också företagarnas andel av de sysselsatta är något högre än genomsnittet. Av de företagsanställda arbetar en klart större andel i små och medelstora företag än i landet i genomsnitt. Den starka företagarkulturen ses som regionens styrka och den gör också näringsstrukturen mångfaldig. Med en lång tradition av entreprenörskap i regionen är tröskeln för att starta nya företag låg och möjligheterna är större för att till exempel s.k. avknopningsföretag (spin-out/spin-off) ska födas ur de befintliga företagen.

Jakobstadsregionen har redan en längre tid befunnit sig i en kontinuerlig strukturomvandling men omvandlingen har inte försvagat den regionala ekonomin. Antalet anställda inom skogsindustrin har i stort sett halverats på 2000-talet men antalet anställda inom livsmedels- och metallindustrin har däremot klart ökat. Dessutom tycks det ha skett en tydlig förskjutning av arbetstillfällen från industrin till servicenäringsarna och byggande. Totalt har det på 2000-talet skapats ungefär 1 000 nya arbetstillfällen i regionen. Arbetslöshetsgraden i regionen är därmed fortfarande betydligt lägre än i hela landet i genomsnitt.

Kunskapsbas och innovationsmiljö

I Jakobstadsregionen bor sammanlagt cirka 50 000 personer. Folkmängden i regionen har på 2000-talet ökat med ungefär 3 procent (hela landet 6 procent). Regionens folkmängd ökar tack vare invandring och nativitetsöverskott. Däremot är inrikes nettoflyttningen negativ, liksom i de flesta mindre stadsregioner i Finland. Flyttningsförlusten inom landet beror på en mindre inflyttning än genomsnittligt medan utflyttningen ligger nära genomsnittet⁴. Flyttningsförlusten uppstår som förväntat nästan helt inom gruppen under 30-åringar, som är de som flyttar speciellt till Vasa, Helsingfors och Åbo. Den internationella migrationen är livligast till Sverige.

Befolkningsstrukturen i Jakobstadsregionen är i någon mån svagare än i landet i genomsnitt. Den demografiska försörjningskvoten är klart svagare än genomsnittet men det beror snarare på det stora antalet unga än på antalet äldre. Enligt Statistikcentralens prognos ser antalet personer i arbetsför ålder i Jakobstadsregionen ut att sjunka endast lite under de närmaste åren. Befolkningens utbildningsnivå är något lägre än genomsnittet. Det finns klart färre som avlagt en högskoleexamen än i genomsnitt medan fler har avlagt examen på andra stadiet. Jakobstadsregionen har inget eget universitet, utan det närmaste universitetet finns i Vasa. I regionen verkar ändå två yrkeshögskolor, Novia och Centria. I närheten finns dessutom Karleby universitetscenter Chydenius med ett utbud från Jyväskylä, Uleåborgs och Vasa universitet. Ett problem i fråga om utbildning är att det saknas en teknisk utbildning på tredje stadiet, trots att det skulle finnas behov inom industrin. Eftersom

---

⁴ Nygård G. 2015. Flyttningsrörelsen i Jakobstadsregionen åren 2004–2013. Ab Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia.

utbildningsmöjligheterna är begränsade är utflyttning och den därpå följande återflyttningen viktiga faktorer för en högre utbildningsnivå.

Liksom i hela Österbotten är också innovationssystemet i Jakobstadsregionen synnerligen företagsdrivet. Innovationer föds i företag och innebär ofta små förbättringar i produkter och processer. Enligt uppgifter från Statistikcentralen var de regionala företagens FoU-utgifter år 2015 sammanlagt 16 miljoner euro och 224 personer arbetade med FoU. Företagens FoU-utgifter per capita låg på 17:e plats i en jämförelse mellan de ekonomiska regionerna. Företagens FoU-utgifter har ökat med cirka 5 miljoner euro i regionen under 2000-talet.

Insatser för en förbättrad förändringsflexibilitet

Jakobstadsregionens regionala ekonomi är för närvarande rätt mångsidig, flexibel och har förmåga att förnya sig. Regionens näringsstruktur har förändrats mycket under 2000-talet men antalet arbetsplatser har fortsatt att öka. Hur flexibiliteten ska kunna bevaras också framöver blir en viktig fråga.

En relevant utmaning i regionen är högskolornas snäva serviceutbud både i fråga om utbildning och innovationsverksamhet. På grund av det snäva utbildningsutbudet faller det sig naturligt att en stor del unga flyttar bort för att studera. För tillgången på kompetent arbetskraft är det ändå viktigt att så många som möjligt av dessa ungdomar i sinom tid flyttar tillbaka. Återflyttarna har därför identifierats som en nyckelmålggrupp i marknadsföringen av regionen.

En kontinuerlig utveckling av regionens innovationssystem är nödvändig, för ett unikt ekosystem förankrar företag i regionen. Eftersom högskolorna i regionen erbjuder endast få tjänster inom innovationsverksamhet får de offentliga utvecklingsorganisationerna en viktig nätbindarroll. Då resurserna allt som allt är små men näringslivet i regionen och företagens utvecklingsverksamhet ändå är mycket mångsidigt, är det naturligt att företagen inte hittar allt stöd för sin innovationsverksamhet i regionen. Därför skulle högskolorna eller andra utvecklingsorganisationer i regionen, utöver att fungera som egentliga innovationspartner, också kunna erbjuda företagen hjälp med att både nationellt och internationellt söka fram den kompletterande kunskap, know-how och finansiering som behövs.

Generellt kan man säga att en förbättrad förändringsflexibilitet i den regionala ekonomin i Jakobstadsregionen förutsätter ett kontinuerligt samarbete mellan företag, högskolor och offentliga utvecklingsorganisationer. Oftast uppstår samarbete inte automatiskt, så tillfällen till samarbete borde erbjudas regelbundet och tillräckligt ofta. I praktiken är vägen till samarbete en lång process som kräver olika metoder och verktyg. Kunskapsöverföring, att lära sig av andra och hjälp med t.ex. digitalisering intar här en viktig roll. Till utmaningarna hör exempelvis att företagen har olika utvecklingsbehov. I ett sådant här samarbete är det viktigt att företagens behov utreds regelbundet.

Sydösterbotten

Näringsstruktur

I olika ekonomiska jämförelser mellan alla ekonomiska regioner i landet placerar sig Sydösterbotten vanligen ungefär vid genomsnittet och i en jämförelse mellan landsbygdsområdena klarar sig Sydösterbotten bra. Ett exempel från en sådan jämförelse är att regionens bruttonationalprodukt per invånare år 2014 låg på 29:e plats (70 st., 82 % av hela landets nivå). I jämförelser gällande konkurrenskraften ligger regionen vanligen inom den mellersta tredjedelen.

Sydösterbottens bruttonationalprodukt har ökat rätt långsamt under 2000-talet, totalt cirka 6 %. Samtidigt har antalet arbetstillfällen sjunkit med ungefär tusen. Flest arbetstillfällen har man förlorat inom industrin och primärproduktionen. Den största förändringen har skett i skogsindustrin, där antalet anställda har minskat med mer än 60 procent (ca 300 personer) sedan Metsä-Botnias massafabrik lades ned i Kaskö år 2009. I synnerhet Kaskö och Kristinestad har förlorat en ansevärd mängd arbetsplatser. Därför är det viktigt med satsningar på att skapa arbetsplatser i just dessa kommuner.

Trots att arbetstillfällena har minskat har näringsstrukturen i Sydösterbotten fortfarande sin tyngdpunkt på primärproduktion och industri. Andelen arbetstillfällen inom servicebranscherna är däremot klart mindre än i hela landet i genomsnitt. Skillnaderna mellan kommunerna är ändå stora. Industrins andel är hög i synnerhet i Kaskö och Närpes medan arbetsplatsstrukturen i Kristinestad har en klar betoning på servicebranscherna. Regionens industristruktur koncentreras kraftigt på fordonsindustrin med sju företag som sysselsätter nästan hälften av regionens industrianställda (ca 500 personer). Andra stora industrigrenar är skogs-, metall- och livsmedelsindustrin. I dessa branscher präglas företagsstrukturen av småföretag med i genomsnitt 3–7 anställda.

En styrka i regionens näringsstruktur är den täta kopplingen mellan primärproduktionen och livsmedelsindustrin. De stärker varandra och är på många sätt bundna till varandra. Livsmedelsindustrin har många möjligheter som rätt utnyttjade kan höja förädlingsgraden inom primärproduktionen.

Ett annat särdrag och en styrka i regionen är det stora antalet företagare och småföretag. Både företagarnas andel av den sysselsatta befolkningen och antalet företag i proportion till invånarantalet är klart högre än i hela landet i genomsnitt. Företagens storleksstruktur i regionen är koncentrerad till små företag betydligt mer än i landet i genomsnitt. Av de företagsanställda arbetar 44 % i företag med under 10 arbetstagare medan motsvarande siffra för hela landet är 27 %.

Kunskapsbas och innovationsmiljö

De tre kommunerna i Sydösterbotten har sammanlagt cirka 17 500 invånare. Folkmängden i regionen har redan under en lång tid minskat i jämn takt. Under detta årtusende har regionen förlorat närmare 2 000 invånare, alltså ungefär 10 % av sin befolkning. Det finns dock skillnader mellan kommunerna, befolkningsförlusten i Kaskö och Kristinestad är över 15 % medan folkmängden i Närpes har sjunkit med bara några procent. Flyttningsförlusten uppstår huvudsakligen i åldersgruppen under 30 år, men också i fråga om barnfamiljer är

flyttningsbalansen negativ. Med tanke på kunskapsbasen i regionen är befolkningens relativt låga utbildningsnivå en utmaning.

Trots att regionen har förlorat arbetsplatser är sysselsättningsläget fortfarande gott, speciellt i Närpes. I Närpes har man haft i stort sett full sysselsättning också under de senaste åren, medan arbetslösheten har ökat i landet i övrigt. Tillgången till kompetent arbetskraft är ett av regionens största problem. Inom såväl primärproduktion som industri finns det i regionen många företag som har rekryteringsproblem. Med arbetsrelaterad invandring har man försökt underlätta situationen speciellt i Närpes, där andelen personer med utländskt medborgarskap av befolkningen redan har ökat till över 10 procent.

Det finns inga tillförlitliga statistikuppgifter om företagens innovationsverksamhet i Sydösterbotten. Företagens innovationsverksamhet i regionen är vanligen till sin natur en successiv utveckling av produkter och processer som inte nödvändigtvis framkommer i företagets bokföring. Förnyelsen har ändå varit kraftig i till exempel växthus- och metallbranschen. Växthusodlingen utgör i regionen ett sammansvetsat samarbetskluster, där företagen stöder varandra och framgången grundar sig på företagets eget gedigna kunnande. Fordonsindustrin och metallbranschen, som är nära kopplad till den, har varit framgångsrika eftersom företagen har lyckats förnya sig och till och med byta produktionsinriktning.

Insatser för en förbättrad förändringsflexibilitet

Med tanke på den regionala ekonomins förändringsflexibilitet i Sydösterbotten är det viktigt att främja företagens kontinuerliga förnyelse och anpassning till förändringarna. Nya potentiella innovationer uppstår hela tiden också i de små företagens processer, men företagen har inte alltid resurser för att vidareutveckla dem. Då finns det risk för att goda idéer förblir outnyttjade. För utveckling av de idéer som uppstår i företagen behövs stöd och metoder. Det är också viktigt att lära sig av andra och ta i bruk bästa praxis, för resurserna är begränsade i en liten region. Företagssamarbetet över branschgränserna bör hela tiden aktiveras, för de praktiska resultaten kommer ofta långsamt.

Utvecklingsarbetet i företagen försvåras av att det inte finns någon högskoleenhet i regionen. Därför får samarbetet mellan företagen och Yrkesakademin i Österbotten en stor betydelse. Utöver det finns det skäl att utveckla samarbetet med högskolorna i Vasa och på andra orter. Högskolornas tjänster bör paketeras så att mikroföretag och små och medelstora företag problemfritt kan använda dem. Samarbetet och kontakterna skulle underlättas om högskolorna hade en utsedd kontaktperson.

För att företagen ska ha framgång är det viktigt att de känner väl till marknaden och kundernas behov, och att de kan svara på dessa behov. I primärproduktionen och livsmedelsproduktionen är råvarukvaliteten en avgörande faktor, dessutom behövs produktutveckling, produktpaketering och en högre förädlingsgrad. Att veta hur man bäst uppmuntrar till företagstillväxt är också en utmaning. Det behövs en regionalt anpassad sparringmetod för identifiering av företag som söker tillväxt och för att sporra dem till det. En företagsam attityd får sin början redan i skolan, där det behövs företagprogram och mer

innovationstänkande. Det vore önskvärt att t.ex. det pågående Yes-projektet för företagsamhetsfostran skulle leda till bestående praxis i skolorna.

Eftersom tillväxten i framtiden sker i servicebranscherna bör också serviceföretagen beaktas allt mer i utvecklingsarbetet. Inom turismen finns det många outnyttjade möjligheter t.ex. när det gäller evenemang, Cittaslow och må bra-resor. Företagen behöver stöd för att hitta sin egen nisch och potentiella kundgrupper samt för att bygga upp produktkoncept och servicepaket. Synligheten på internet och digitala tjänster är livsnödvändiga i branschen men då många av företagen är små och leds som bisyssla har de inte satsat tillräckligt på digitalisering. Företagen behöver inspirerande och skräddarsytt stöd för digitaliseringen. Förutom inom turismen har i synnerhet logistikbranschen, call center-branschen och annan distanskundservice möjligheter till tillväxt.

Tillgången på kompetent arbetskraft är en stor utmaning i regionen, som tävlar om kunniga personer inte bara med hela Finland utan också med Sverige. Det regionala samarbetet borde utvecklas för att göra regionen mer känd. Också turismen och den generella servicenivån i regionen bidrar till regionens image, för nöjda besökare och invånare sprider effektivt budskapet om regionens möjligheter.

3 En konkurrenskraftig region

3.1 Utgångsläget för utvecklingen

Målbild på lång sikt

I Österbottens landskapsöversikt formuleras en målbild för konkurrenskraften fram till år 2040:

År 2040 har Österbotten ett konkurrenskraftigt och diversifierat näringsliv i alla delar av landskapet. Framgången stimuleras av forskning och utbildning som stöder näringslivet, ett samarbetsinriktat och entreprenörmässigt förhållningssätt samt en utmärkt tillgänglighet. En internationell verksamhetskultur och kulturell mångfald, men också uppskattning av den lokala identiteten och kulturarvet, är självklarheter. Vasa hör till de fem viktigaste städerna i Finland.

Målbilden kan uppnås om följande delfaktorer utvecklas:

Diversifierat näringsliv: I hela landskapet bör man värna om ett mångsidigt näringsliv också framöver. I praktiken innebär det en diversifierad bransch- och storleksstruktur, tillväxt och internationell verksamhet samt ett entreprenörmässigt förhållningssätt. Förutom de redan starka branscherna bör också utvecklingen av nya branscher stödas.

Innovationsverksamhet på hög nivå: Innovationsverksamheten bör vara på hög nivå för att näringslivet ska kunna förnya sig. Det är viktigt att utveckla i synnerhet små och medelstora företags produkter, tjänster och processer, eftersom landskapet behöver internationellt konkurrenskraftiga tillväxtföretag, vars affärsverksamhet inte vilar på en enda kund. Högskolornas främsta roll i regionens innovationssystem är att utbilda kompetenta personer och bedriva forskning som gagnar regionens näringsliv. Detta förutsätter ett välfungerande samarbete mellan högskolorna och företagen.

Goda kommunikationer: Ett funktionellt trafiksystem är ett livsvillkor för näringslivet. Förutom inrikes förbindelser behöver den internationella exportindustrin goda förbindelser direkt till utlandet. Möjligheten att enkelt ta sig från ett ställe till ett annat bör tryggas för alla invånare. De knappa offentliga resurserna under de kommande åren innebär att nya verksamhets- och finansieringsmodeller bör skapas för utvecklingen av trafiksystemet. Trafiksystemet ger däremot också möjligheter, som det gäller att kunna utnyttja.

Tillräckligt med kompetent arbetskraft: I framtiden kommer kompetens och kunskap att markeras allt mer som produktionsfaktorer. För näringslivet utgör kunnig arbetskraft en betydande resurs, som det under de kommande åren kommer att bli brist på när befolkningen åldras. Mer arbetskraft behövs i synnerhet inom produktionen av välfärdstjänster. Tillgången till kompetent arbetskraft kan säkras genom att man ser till att ha en balanserad befolkningsstruktur vad gäller åldersstruktur och kompetens samt en hög sysselsättning.

Värdesatta kulturmiljöer och ett levande kulturarv: Det gäller att inse kulturmiljöernas, kulturarvets och kulturlivets betydelse som viktiga attraktionsfaktorer. Värdefulla kulturlandskap och byggda kulturmiljöer erbjuder olika möjligheter till boende och rekreation. Ur kulturarvet växer en stark landskapsidentitet, som får invånarna att engagera sig i regionen.

Bild 4 Insatsområden för regionens konkurrenskraft

De centrala utmaningarna för utvecklingen under programperioden

Företagen med i tillväxten

Den regionala ekonomins utveckling har under de senaste åren varit sämre i Österbotten än vad man varit van vid. Antalet arbetstillfällen har minskat något och utvecklingen av företagens omsättning har varit svag i synnerhet inom industrin. Även om en vändning till det bättre redan har skett enligt de senaste konjunkturuppgifterna är det alltså viktigt att stötta förutsättningarna för tillväxt och företagens förmåga att snabbt haka på tillväxten. Ekonomin i regionen behöver nya arbetsplatser och stödben. Det finns många företag i regionen med mycket tillväxt- och internationaliseringspotential men den syns inte alltid i praktiken som en utvidgad affärsverksamhet.

Flyttningsförlusten inom landet försvagar förutsättningarna för tillväxt

För näringslivet är kompetent arbetskraft en nyckelresurs, som det ibland rått brist på inom vissa regioner och branscher till och med i tider av svag tillväxt. Det förekommer brist på arbetskraft i landskapet också för närvarande, speciellt inom industrin och inom social- och hälsovårdsbranschen, och problemet kommer att försvåras när den ekonomiska tillväxten kommer i gång ordentligt, antalet personer i arbetsför ålder sjunker ytterligare och konkurrensen om kompetent arbetskraft ökar.

Folkmängden i Österbotten har ökat rejält under hela 2000-talet men år 2016 skedde överraskande en liten minskning. I synnerhet flyttningsförlusten inom landet är ett problem i hela Österbotten, för landskapet mister kontinuerligt invånare, speciellt till stora tillväxtcentra i södra Finland och Sverige. Också i mätningar av attraktionskraften får Österbotten och de österbottniska kommunerna vanligen en svag placering.

Otillräcklig finansiering av trafiksystemet begränsar tillväxten och konkurrenskraften

Trots att flera trafikprojekt under de senaste åren har fått finansiering finns det fortfarande många för näringslivet och pendlingen viktiga projekt som väntar på att förverkligas. Dessutom är det lägre vägnätet i oroväckande dåligt skick och anslagen för en istandsättning av det är otillräckliga.

3.2 Utvecklingen under programperioden

Mikroföretagen och de små och medelstora företagen har en viktig roll i att trygga **ett diversifierat näringsliv** och den regionala ekonomins förändringsflexibilitet, så deras tillväxt, internationalisering och förnyelse stöds. Livskraftiga företag är en av prioriteringarna i landskapsprogrammet. Målsättningarna beskrivs mer detaljerat nedan.

Utvecklingen av **innovationssystemet** i Österbotten bygger på strategin för smart specialisering⁵. Den bärande tanken i strategin är att en gynnsam innovationsmiljö uppstår genom ett nära samarbete, växelverkan och en interaktiv inlärningsprocess mellan s.k. *triple-helix*-aktörer (företag, högskolor och den offentliga sektorn). I stället för en branschvis utveckling fästs allt mer uppmärksamhet vid utvecklingen av branschöverskridande teknologier och nätverk samt nyskapande verksamhetssätt. Syftet är att utveckla ny affärsverksamhet kring nyckelteknologierna och att företagen ska växa så att de med tiden bildar nya exportnäringar i landskapet. Utvecklingen av innovationssystemet är nära sammankopplat med prioriteringen *Livskraft för företag*, vars målsättningar beskrivs mer detaljerat nedan.

Tryggandet av **en livskraftig landsbygd** förutsätter att näringslivet kontinuerligt förnyar sig. På landsbygden uppstår nya möjligheter till affärsverksamhet inom bl.a. livsmedels-, välmående- och turismnäringen samt de kreativa näringarna. Förutsättningarna för landsbygdens specialnäringar (växthus- och potatisodling, pälsdjursnäringen och fiskerihushållningen) ska förbättras. Lantbrukets verksamhetsbetingelser ska utvecklas och gårdsbrukens lönsamhet förbättras. Livsmedelskedjornas funktionalitet utvecklas och livsmedelsexporten främjas.

Tillgången på kompetent arbetskraft förutsätter ett befolkningsunderlag med en balanserad ålders- och kompetensstruktur samt en hög sysselsättning. Åtgärder behövs för att locka folk i arbetsför ålder både från övriga Finland och från utlandet. Det är angeläget att öka landskapets attraktionskraft bland definierade målgrupper. De goda möjligheterna till arbete, boende och fritidssysselsättningar samt kulturarvet, kulturmiljöerna och naturen

---

⁵ Strategin för smart specialisering i Österbotten finns på adressen www.obotnia.fi/regionutveckling/smart-specialisering.

lyfts aktivt fram i marknadsföringen. Också turismen kan bidra till en stärkt image. Den kan utvecklas särskilt med hänsyn till natur-, välmående-, kultur- och evenemangsturismen. Ambitionen är att lyfta världsarvsområdet Kvarkens skärgård och trähusstäderna vid kusten till nationellt och internationellt betydande turistmål.

För att kunna säkra en bra kunskapsbas måste man i landskapet kunna erbjuda ett mångsidigt urval och tillräckligt med utbildningsplatser i yrkes- och högskolor speciellt inom branscher som betjänar näringarna i landskapet. Utöver de kvantitativa målen bör det framhävas att utbildningarnas innehåll ska motsvara arbetslivets krav. Man strävar efter att minska könsuppdelningen inom utbildning och karriärer och på det sättet främja tillgången på arbetskraft inom olika branscher. Högskolesamarbetet och högskolornas internationella kontakter bör intensifieras ytterligare. Det behövs satsningar på kompetensutveckling för lärarna och på utvecklingen av samarbetet mellan arbetsgivare och läroinrättningar. Det finns skäl att utveckla utbildningssystemet och den nationella utbildningspolitiken så att de på ett flexibelt sätt stöder medborgarnas möjligheter att byta bransch eller yrke.

Med tanke på konkurrenskraften är det också viktigt med **goda kommunikationer**. Utvecklingen av trafiksystemet tar sikte på att säkerställa att de för näringslivet och pendlingen viktigaste lederna är i gott skick och att trafiken löper smidigt och tryggt. I konkurrensen om invånare och företag bör Österbottens tillgänglighet och attraktionskraft förbättras. Transportkedjornas funktionalitet och servicenivå samt integrationen mellan olika kommunikationsmedel ska förbättras. Utvecklingen av de två flygplatserna i landskapet fortsätter för att garantera de internationella företagens verksamhetsförutsättningar. Utvecklingen av hamnarna och hamnförbindelserna fortsätter för att öka utrikeshandeln och den transitotrafik som går via Österbotten. Logistikområdena i Vasa- och Jakobstadsregionen utvecklas så att de kan svara på servicebehov över landskapsgränserna. Dessutom möjliggörs utvecklingen av mindre, regionala logistikcenter och logistikterminaler.

I Bilaga 1 presenteras de trafik- och logistikprojekt som är viktigast för landskapets konkurrenskraft. Av projekten i bilagan betonas särskilt betydelsen av följande projekt: riksväg 3 Tammerfors–Vasa, riksväg 8 Vasa–Uleåborg, riksväg 8 Förbindelsevägen i Vasa, trafikförbindelsen i Kvarken samt utvecklingskorridoren i Sydösterbotten och Suupohja (stamväg 67, Seinäjoki–Kasköbanan, markanvändning)⁶. Även basväghållningens och färjeförbindelsers betydelse måste betonas och tillräckliga anslag i statsbudgeten måste tryggas.

För landskapet är det angeläget att främja genomförandet av den s.k. Bottniska korridoren (Bothnian Corridor) och den kompletterande NLC-korridoren (Nordic Logistic Corridor). Tanken med Bottniska korridoren är att den ska förlänga TEN-T-transportkorridorerna (North Sea–Baltic och Scandinavian–Mediterranean) runt Bottniska viken. NLC-korridoren bildar en viktig trafikled från den norska Atlantkusten ända till S:t Petersburg. NLC-korridoren bygger på ett effektivt samarbete mellan de logistikcenter som finns längs korridoren. Kvarkentrafiken mellan Vasa och Umeå, som är en del av utvecklingskorridoren E12, utgör

---

⁶ Preciserade motiveringar finns i Österbottens förbunds projektkort, som finns på adressen www.obotnia.fi/intressebevakning-samarbete/intressebevakning.

en mycket viktig länk i denna kedja. Vasa hamn bör uppgraderas till en del av det europeiska TEN-T-nätet. Hamnen behöver också en LNG-terminal.

Ett centralt mål i Österbotten är att utveckla Kvarkentrafiken och säkra en fortsättning för den på lång sikt. I ett medellångt perspektiv är planen att till Kvarken skaffa ett nytt innovativt lågemissionsfartyg, som samtidigt ska fungera som en forsknings- och demonstrationsplattform för regionens energiteknologiindustri. Fartygsplaneringen har bl.a. fått EU-stöd och den är redan långt framskriden. För investeringar i byggandet av fartyget behövs stöd från såväl den finska och den svenska staten samt EU.

Delfaktorer i ett funktionellt trafiksystem är också kollektivtrafiken och gång- och cykeltrafiken. Kollektivtrafiksnätet i Österbotten är relativt täckande både på region- och landskapsnivå men utanför huvudvägarna och stadsregionerna understiger turutbudet ställvis t.o.m. basservicenivån. I de områden på landsbygden där kollektivtrafiken inte är lönsam behövs det nya och mer ekonomiska trafikmedel. Vid vidareutveckling av trafiksystemet är det också skäl att fästa uppmärksamhet vid särskilda aspekter i skärgården, exempelvis vid att trygga kontinuiteten i färjtrafiken. I fråga om spårtrafiken följer man noggrant hur tågtrafiken öppnas upp för konkurrens och deltar vid behov i till exempel olika pilotprojekt.

Ett bra och täckande datakommunikationsnät blir en allt viktigare del av landskapets trafiksystem. Österbotten har som mål för år 2021 att 1) de viktigaste samhällsfunktionerna, som skolor, bibliotek och andra aktörer inom offentlig service, har tillgång till datakommunikation på gigabitnivå och att 2) alla hushåll i Österbotten har tillgång till en datakommunikationsförbindelse på minst 100 Mbit/s. Ett ytterligare mål är att alla större tätorter och vägtrafikleder år 2025 omfattas av ett täckande 5G-nät. För att detta ska förverkligas bör optofiber-nätet utvidgas att täcka hela landskapet.

I utvecklingen av landskapets konkurrenskraft har det internationella samarbetet och i synnerhet samarbetet på EU-nivå en stor betydelse. Nätverksbildning samt kompetens i fråga om finansiering och annat internationellt kunnande ska främjas så att möjligheterna kan utnyttjas fullt ut. Det strategiska samarbetet mellan Österbotten och Västerbotten bör vidareutvecklas.

Prioritering 1: Livskraft för företag

Med tanke på konkurrenskraften prioriteras under denna programperiod helheten *Livskraft för företag*. Valet motiveras med att det är viktigt att företagen efter många svaga år kommer in på tillväxtbanan igen. Målet för denna helhet är att främja företagets tillväxt, produktivitet, förnyelse och internationalisering samt etableringen av internationella företag i landskapet. Eftersom servicebranschernas betydelse som sysselsättare kommer att öka ytterligare, fästs alltmer uppmärksamhet vid utvecklingen av dem.

Åtgärderna inom denna prioritering ska särskilt främja utvecklingen av små och medelstora företags produkter, tjänster och processer så att företagen kan växa och ha framgång i den internationella konkurrensen. Det gäller att identifiera de företag som strävar efter tillväxt och den internationella marknaden, och att utveckla lämpliga verktyg för dem. Förutom de

traditionella tillväxtföretagen behöver också mikroföretag som riktar sig direkt till den internationella marknaden stöd i sina strävanden. För mikroföretagens del behövs dessutom åtgärder för att utveckla kompetensnivå, affärsverksamhet och digitalisering, samt för att stöda ägarbyten och generationsväxlingar. Vidare gäller det att sporra till entreprenörskap och stöda förädlingen av affärsidéer.

För innovationssystemet i landskapet är det viktigt att högskolornas och utvecklingsorganisationernas förmåga att stöda innovationsverksamheten i företag kontinuerligt utvecklas. Stödet är viktigt speciellt för små och medelstora företag, som behöver produktifierade servicekoncept för sin produkt- och tjänsteutveckling. Det är viktigt att få fram aktörer och finansiärer som skapar "innovationsbroar" mellan utbildningsinstanserna och företagen. Ytterligare behövs lösningar på hur högskolorna i Vasa och deras forskningsenheter bättre skulle kunna stöda innovationsverksamheten i företag på landsbygden. För de stora företagen är det däremot till nytta om högskolorna bedriver forskning som kompletterar företagets egna utvecklingsarbete. För att företagen ska ha nytta av forskningen måste forskningsresultaten kunna presenteras i en mer populariserad form. Försök som möjliggör smidig testning av olika verktyg och arbetsmetoder har en viktig roll när ett dynamiskt innovationssystem ska byggas upp.

För företagets tillväxt är det viktigt att de allmänna verksamhetsförutsättningarna är i skick. Utöver funktionella trafik- och logistiksystem är det viktigt att speciell uppmärksamhet ägnas också tillgången på kompetent arbetskraft. Man bör sträva efter att minska utflyttningsöverskottet inrikes men samtidigt bör också den arbetsrelaterade invandringen främjas, för arbetskraftsutbudet minskar i nästan hela landet och konkurrensen om kompetent arbetskraft hårdnar mellan regionerna. Dessutom är det viktigt att sträva efter att minska könsuppdelningen på arbetsmarknaden, för ju mindre uppdelning desto fler och mer kompetenta personer det att tillgå. Tillsammans med arbetsgivarna och läroanstalterna måste vi fundera på hur branscher med utpräglad könsuppdelning kan göras mer lockande för personer av det kön som är i minoritet.

För en framtida tillväxt är det viktigt att landskapet kan locka internationella investeringar. Genom att utveckla invest in-verksamheten och marknadsföra regionen samt göra processerna kring markanvändning och miljötillstånd smidigare försöker man säkra möjligheterna till stora investeringar i landskapet.

Tabell 1 Mål och centrala åtgärder för prioriteringen Livskraft för företag

Mål	Centrala åtgärder	Uppföljning
Företagen växer och förnyas	- Vi strävar efter att identifiera företag som söker tillväxt. - Vi främjar och koordinerar samarbetet mellan företag, högskolor och den offentliga sektorn samt främjar skapandet av nätverk och inläring tillsammans i enlighet med Österbottens strategi för smart specialisering. - Vi främjar samarbetet mellan storföretag och små och medelstora företag. - Vi utvecklar stödtjänster för företag som inlett sin verksamhet. - Vi utvecklar tjänster som stöder företagens tillväxt. - Vi utvecklar och produktifierar tjänster och plattformar som stöder företagens produktutveckling och problemlösningsförmåga. - Vi främjar användningen och utvecklingen av digitala lösningar (inkl. automation, robotik etc.) i företagen. - Vi utvecklar företagens generella verksamhetsförutsättningar, som trafik- och logistiksystem samt tillgång på arbetskraft.	Antalet tillväxtföretag Industriproduktionens förädlingsvärde Produktiviteten i industrin Företagsdynamik
Företagens exportverksamhet ökar och regionen lockar fler internationella företag	- Vi strävar efter att identifiera företag med internationaliseringspotential. - Vi kartlägger nya marknader. - Vi utvecklar företagens exportkompetens och kännedom om internationella marknader och kulturer. - Vi främjar företagens exportnätverk och förutsättningar för kompletta leveranser. - Vi främjar landskapets internationella positionering och invest in -verksamhet.	Exportomsättning Antalet verksamhetsställen som bedriver export

4 Välmående befolkning

4.1 Utgångsläget för utvecklingen

Målbilden på lång sikt

I Österbottens landskapsöversikt utstakas en målbild för befolkningens välmående fram till år 2040:

Befolkningen i Österbotten mår bra och skillnaderna i välfärd har minskat. En stark sammanhållning och samarbetsanda råder i landskapet. I en tolerant och mångkulturell atmosfär är det bra för alla att bo, leva och arbeta.

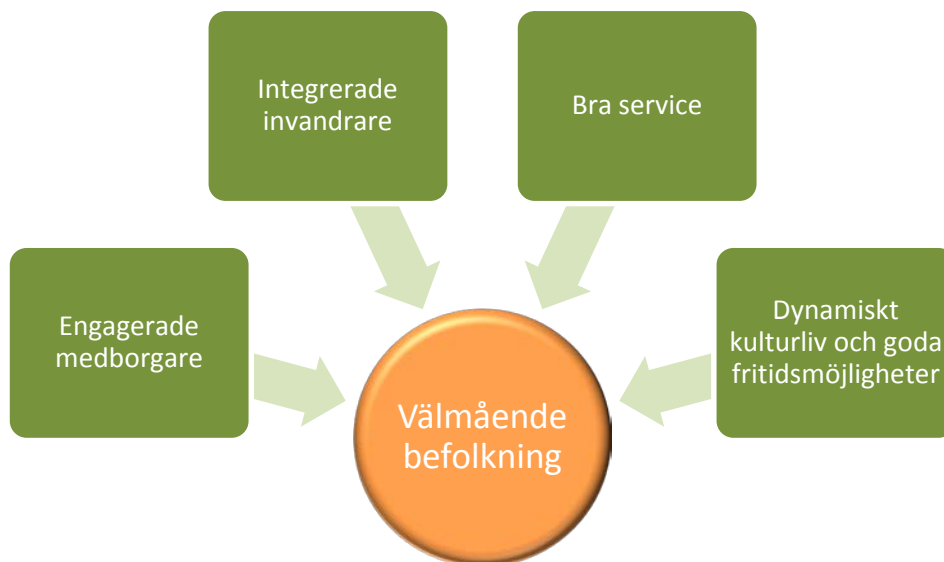
Denna målbild kan nås om man slår vakt om följande faktorer:

Engagerade medborgare: Alla invånare bör ha möjlighet att påverka i frågor som gäller dem själva och vara delaktiga i samhället genom arbete, studier eller annan betydelsefull verksamhet. Alla ungdomar bör inkluderas i arbetslivet eller studier. De som har en svagare ställning på arbetsmarknaden behöver vägledning och utbildning för att få arbete och vid behov också rehabilitering. Valfungerande och enkla sätt att delta i meningsfull verksamhet ska utvecklas för alla åldersgrupper.

Integrerade invandrare: För att förebygga utslagning bör man satsa tillräckligt på integrationsfrämjande verksamhet och möjligheter till arbete för invandrare. Det huvudsakliga syftet är att invandrarna ska bli genuint delaktiga i samhället och arbetslivet. En väsentlig del av denna helhet är att tolerans befrämjas samtidigt som diskriminering och rasism bekämpas.

Bra service: Befolkningens välmående förutsätter bra service i olika livssituationer och olika skeden av livet. När befolkningen åldras och de offentliga resurserna minskar behövs nya lösningar för produktion av hälso- och välfärdstjänster och för att göra tjänsterna tillgängliga. Såväl strukturella reformer som nya metoder och koncept behövs. Kompetensresurserna bör tryggas. Det är viktigt att medborgarna blir mer delaktiga och ges bättre möjligheter att påverka servicesystemet och dess utveckling.

Dynamiskt kulturliv och goda fritidsmöjligheter: Kultur och andra fritidsintressen har en positiv inverkan på människors välmående och hälsa. När man gör saker tillsammans, deltar i gemensamma tillställningar och samarbetar mellan olika språk- och befolkningsgrupper i regionen stärks samhörighetskänslan, tilliten och känslan av delaktighet. Österbottens traditionellt dynamiska kultur- och föreningsliv samt goda fritidsmöjligheter är något man bör slå vakt om även under kommande år.

Bild 5 Insatsområden för befolkningens välmående

De centrala utmaningarna för utvecklingen under programperioden

För många unga och svårt sysselsatta personer marginaliseras

Trots att befolkningen i Österbotten i genomsnitt mår bra och i snitt bättre än i hela landet finns det skillnader i välfärd mellan olika befolkningsgrupper och individer, och det finns en risk för att skillnaderna ökar. Antalet arbetslösa unga och långtidsarbetslösa har ökat i Österbotten under hela 2010-talet. Arbetslösheten ökar ojämlikheten i samhället och gör att den sociala utsattheten koncentreras, vilket leder till t.ex. ökad sjuklighet och ökat behov av utkomststöd. Det största hotet är att en del av de unga marginaliseras.

Invandrarnas utanförskap samt ett skärpt attitydklimat i samhället

Under år 2015 kom det flerfaldigt mer asylsökande till Finland och Österbotten än tidigare år. Samtidigt blev det invandrarfientliga attitydklimatet betydligt skarpare. Det är viktigt att invandrarna får arbete och snabbt integrerar sig, så att de kan känna sig delaktiga i det finländska samhället.

Ett pressat servicesystem och ökat behov av service

Behovet av service ökar med en åldrande befolkning. Servicesystemet utsätts för stor press, då allt mer ska göras med allt mindre resurser. Social- och hälsovårdsbranschen lider redan nu av brist på arbetskraft och problemet riskerar att bli större de närmaste åren. Det är viktigt att invånarna i Österbotten kan erbjudas service av hög kvalitet också i framtiden. I Österbotten måste det också i framtiden finnas ett brett utbud av specialiserad sjukvård samt tjänster inom socialvård på specialnivå och krävande socialvård.

4.2 Utvecklingen under programperioden

För att förhindra utslagning och ojämlikhet krävs fortsättningsvis kraftfulla satsningar på en starkare **delaktighet** för olika befolkningsgrupper. Engagerade medborgare har en viktig roll i landskapsprogrammets prioritering *Alla ska med*, vars mål och åtgärder beskrivs mer detaljerat nedan. I denna prioritering ingår också integrationen av **invandrare** så att de kan känna sig delaktiga i det finländska samhället och den österbottniska vardagen.

För att lösa problemen med **social- och hälsovårdens servicesystem** utvecklas ett kontinuerligt samarbete och nya metoder och koncept. Till exempel utvecklingen av hälsovetenskap och digitala tjänster möjliggör skapandet av helt nya typer av servicekoncept och effektivisering av verksamheten. Dessutom pågår ett målmedvetet arbete för att främja integrationen mellan social- och hälsovården samt service på special- och basnivå. Det satsas allt mer på förebyggande och främjande arbete samt på att utveckla modeller för tidigt ingripande. Självinitierat främjande av välmåendet stöds. Också samarbetet mellan den offentliga sektorn, privata sektorn och organisationerna intensifieras och görs mångsidigare.

Klienten utgör en relevant möjlighet när servicesystemet förnyas. Genom att utveckla nya former för deltagande och närdemokrati kan man skapa nya modeller för hur klientperspektivet kan tas med i serviceprocessen.

Bra service förutsätter att det finns tillräckligt med kompetent arbetskraft. För att tillgången på kompetent arbetskraft ska kunna tryggas krävs det prognostisering och mångformiga studiemöjligheter samt inläring i arbetet. Utbildningen i socialt arbete bör garanteras kontinuitet. Social- och hälsovårdens forsknings- och utvecklingsstruktur, som i Österbotten utgör ett samarbetsnätverk, utvecklas som en del av nationella nätverk.

Kulturen spelar en viktig roll för befolkningen i och med att den ger andligt välbefinnande, den är en källa till rekreation och förbättrar landskapets attraktionskraft. För att öka välbefinnandet ska konst- och kulturförskott utvecklas så att den finns tillgänglig för alla i alla skeden av livet. Resursanvändningen effektiveras genom att det kulturella samarbetet och evenemangsmarknadsföringen i landskapet koordineras. Avsikten är att det i Österbotten under alla årstider ska arrangeras kulturella evenemang och tillställningar som profilerar regionen och lokalsamhällena. Man idkar kulturellt utbyte både mellan de olika delarna av landskapet och med närområdena. Elektroniska tjänster och elektronisk marknadsföring inom kulturbranschen ska utvecklas, liksom även partnerskap mellan föreningar och den offentliga sektorn i fråga om serviceproduktion. Att i utvecklingsarbetet dra nytta av den fjärde sektorns fria medborgarverksamhet av popup- och ad hoc-typ är en utmaning i framtiden.

Motionens betydelse för vårt välmående är obestridlig. Det är viktigt att alla ålders- och befolkningsgrupper har tillgång till hälsofrämjande motionsmöjligheter. Nya koncept behövs särskilt för att aktivera den andel av befolkningen som motionerar lite.

Den vackra och rena **naturen** i Österbotten är en mångsidig källa till rekreation. Friluftsleder och rekreationsområden utvecklas och underhålls som ett samarbete mellan olika aktörer på

olika håll i landskapet, så att de är tillgängliga för alla invånare. Också kommunikationen om naturobjekt och marknadsföringen av dem effektiveras.

Prioritering 2: Alla ska med

Under huvudmålet Välmående befolkning lyfts under denna programperiod temat *Alla ska med* fram som en prioritering i utvecklingen av landskapet. Bakom valet av denna prioritering ligger en oro för ökade välfärdsskillnader mellan olika befolkningsgrupper och individer, en kraftigare marginaliseringsutveckling och försvagad sammanhållning. Enligt planerna ska åtgärderna under denna prioritering stärka olika befolkningsgruppers engagemang och förbättra medborgarnas möjligheter att delta och påverka.

För att förebygga utslagning satsas det på att stävja den strukturella arbetslösheten och på att allt mer effektivt vägleda speciellt unga till utbildning, arbete eller rehabiliterande verksamhet. De unga som redan har marginaliserats bör sökas upp och få individuellt skraddarsydda stigar, så att de kan återgå till ett normalt vardagsliv. Vägledning och arbetslivskunskap för unga ska främjas i ett så tidigt skede som möjligt, t.ex. genom en effektiverad navigatorverksamhet. Det ska också skapas koncept för hur man kan stöda barns, ungas och deras familjers välbefinnande i god tid innan allvarliga problem uppstår. Problemlösningen kräver mångprofessionellt samarbete, och den praxisen ska vidareutvecklas. Ytterligare utvecklas metoderna för livslång vägledning och utbudet av denna vägledning till olika befolkningsgrupper.

För att förhindra utslagning och isolering ska det göras möjligt för alla att enkelt gå med i verksamhet som är betydelsefull för dem själva. Ett dynamiskt förenings- och kulturliv ger en god grund men det behövs också nya verksamhetsmodeller och arbetssätt för att sänka tröskeln för deltagande. Organisationernas kompetens kan utnyttjas allt mer, speciellt i det förebyggande och rehabiliterande arbetet samt när nya metoder för inkludering utvecklas.

Kulturen har en stor samhällelig betydelse som främjare av välbefinnande och delaktighet. Utöver kommunernas kulturväsende och det fria bildningsarbetet behövs projekt som genomförs i samarbete mellan flera sektorer och som främjar kulturell delaktighet, för kulturen närmare människan, ökar och aktiverar till fritidssysselsättningar och på det sättet förbättrar livskvaliteten och ger livet ett meningsfullt innehåll.

Myndigheterna beaktar inte alltid invånarnas och klienternas åsikter tillräckligt i sina berednings- och utvecklingsprocesser. Ändå är klienternas erfarenheter viktiga t.ex. med tanke på servicens kvalitet. För att samla in och dra nytta av invånarnas och klienternas åsikter behövs det nya metoder för påverkan och deltagande, och de nuvarande strukturerna bör utnyttjas mer systematiskt. Inkluderingen ska vara en naturlig och inbyggd del av berednings- och utvecklingsprocesserna.

Det är viktigt med tanke på invandrarnas välbefinnande och den regionala ekonomin att man identifierar och försöker eliminera de faktorer som försvårar och fördröjer invandrarnas integration. För att effektivera integrationen ska servicen för invandrarna utvecklas så att de uppmuntras till aktivt engagemang i samhället och får ett heltäckande stöd i vardagen. Det

är också viktigt att invandrarna har möjlighet att påverka sin egen integration och utvecklingen av integrationsfrämjande åtgärder. För att en invandrare ska få arbete krävs det ofta att personen stärker sin kompetens och uppdaterar den till finländska förhållanden. Det behövs fungerande metoder för identifiering och erkännande av invandrarnas befintliga kompetens och erfarenhet. Språkkunskaperna spelar en stor roll för sysselsättningen, så man måste sörja för att det finns ett tillräckligt utbud av språkstudier av hög kvalitet.

Den infödda befolkningen spelar en viktig roll för integrationen. Det är viktigt att skapa naturliga mötesarenor i vardagen, t.ex. olika fritidssysselsättningar, för fördomarna skingras bäst genom personliga kontakter till invandrare. Invandrarnas kultur och evenemang presenteras som en del av det österbottniska kulturlivet. Dessutom stöds invandrarna i att bilda egna föreningar och föreningarnas verksamhetsförutsättningar främjas.

Digitaliseringen är en av de starkaste megatrenderna och tjänster flyttas ut på nätet i snabb takt. Digitaliseringen av tjänster får ändå inte leda till att en del av befolkningen inte får den service de behöver. Det behövs snabba datanätsförbindelser, användarvänliga digitala tjänster och utveckling av digitala kunskaper i alla befolkningsgrupper. Vid sidan av digitala tjänster behövs fortfarande också personlig betjäning. Det satsas också på att motverka välfärdsrisker som digitaliseringen kan medföra.

Tabell 2 Mål och centrala åtgärder för prioriteringen Alla ska med

Mål	Centrala åtgärder	Uppföljning
Delaktigheten stärks i alla åldersgrupper	- Vi effektiviserar styrningen för unga och invandrare till utbildning, arbetsmarknaden eller rehabiliterande verksamhet. - Vi främjar de ungas arbetslivsfärdigheter i ett så tidigt skede som möjligt. - Vi effektiviserar serviceraåtgivningen. - Vi utvecklar integrationstjänster och -samarbete. - Vi ökar det mångprofessionella samarbetet för att förebygga utslagning. - Vi utvecklar metoder och utbud för livslång vägledning för olika befolkningsgrupper. - Vi utvecklar modeller och verksamhetssätt som gör det lättare och mer lockande att delta i betydelsefull verksamhet. - Vi främjar frivillig- och kamratstödsverksamhet. - Vi främjar umgänget mellan olika befolkningsgrupper bl.a. genom fritidsverksamhet. - Vi utnyttjar, koordinerar och aktiverar organisationers och föreningars verksamhet och samarbete.	Arbetslöshets- och sysselsättningsgrad Antalet arbetslösa unga Antalet långtidsarbetslösa Arbetslöshetsgraden för invandrare Andel 20–24-åringar som avlagt högst grundläggande examen Andel som anser sig ha bra livskvalitet
Medborgarnas möjligheter till delaktighet och påverkan förbättras	- Vi utvecklar och erbjuder mångsidiga möjligheter till delaktighet och påverkan för olika befolkningsgrupper redan i ärendenas beredningsskeden. - Vi utnyttjar de nuvarande strukturerna (t.ex. ungdomsfullmäktige, äldreåd, råd för personer med funktionsnedsättning) i större utsträckning vid beredning av ärenden. - Vi främjar uppkomsten av nya former av medborgarverksamhet (den s.k. fjärde sektorn), dess aktiviteter och möjligheter att påverka. - Vi grundar ett sektorövergripande organisationsforum för hela landskapet för att främja samarbetet mellan den offentliga och den tredje sektorn.	Antalet planer för delaktighet och interaktion i kommunerna Antalet råd för främjande av delaktighet i kommunerna
Delaktigheten i det digitala samhället stärks	- Vi tar i bruk och bygger upp användarvänliga digitala tjänster som beaktar olika befolkningsgruppers behov. - Vi utvecklar snabba datanätsförbindelser i hela landskapet. - Vi utvecklar de digitala färdigheterna i olika befolkningsgrupper. - Vi satsar på förebyggande av välfärdsrisker som digitaliseringen kan medföra. - Vi ser till att det också finns tillräckligt med personlig service att tillgå.	Mängden användare av digitala tjänster Det snabba datanätets täckning (optofiber och 5G)

5 God livsmiljö

5.1 Utgångsläget för utvecklingen

Långsiktig målbild

I Österbottens landskapsöversikt fastslås följande målbild för livsmiljön år 2040:

Det är tryggt och bra att leva och bo i Österbotten. Landskapet har en region- och samhällsstruktur som följer principen om hållbar utveckling samt en ren miljö med stor mångfald. Österbotten är självförsörjande på energi. El- och värmeproduktionen samt trafiken är koldioxidneutrala.

Den goda livsmiljö som beskrivs i målbilden kan uppnås om följande delfaktorer uppmärksammas i utvecklingsarbetet:

Hållbar region- och samhällsstruktur: Vi eftersträvar en polycentrisk, balanserad region som vilar på en strukturellt hållbar grund. De fysiska strukturerna tryggar befolkningens välmående och näringslivets konkurrenskraft. Vasa stad utvecklas som landskapets centrum. I tillägg till Vasaregionen finns det en annan stark stadsregion kring Jakobstad. Utöver dessa har landskapet flera landsbygdscentra som omges av vitala landsbygdsområden. Samarbetet mellan städerna och landsbygden samt deras inbördes samarbete är välfungerande.

Koldioxidsnålt samhälle: Koldioxidsnål verksamhet bidrar till att bromsa klimatförändringen. Avsikten är att i normala förhållanden ha en koldioxidneutral el- och värmeproduktion samt trafik. Det innebär att andelen fossila bränslen bör minska betydligt. Även energisparande och energieffektivitet inom industri, trafik och boende bör bli bättre. För att bli energisjälvförsörjande krävs att landskapets energiproduktion nästan helt grundar sig på förnybara energikällor.

Miljömedvetna aktörer: Principerna för hållbar utveckling bör etableras i verksamheten inom alla samhällssektorer. Grunden för allt är miljömedvetna medborgare, som i sitt arbete och i livet i övrigt gör val som stöder hållbar utveckling.

Natur med stor mångfald och rena vatten: Tryggandet av den biologiska mångfalden bör beaktas i all verksamhet som påverkar naturen. Värdefulla naturtyper och hotade arter skyddas. För vattnens del är siktet inställt på att nå en god vattenstatus och säkra en god grundvattenstatus. Det bör satsas på hantering av översvänningsrisker.

Bild 6 Insatsområden för en god livsmiljö

De centrala utmaningarna för utvecklingen under programperioden

Uppbyggnad av ett hållbart energisystem

Det långsiktiga målet i landskapet är en energiproduktion där andelen förnybar energi täcker behovet i landskapet. Dessutom är siktet inställt på en koldioxidneutral el- och värmeproduktion samt trafik. Även om energiproduktionen i Österbotten under de senaste åren i allt större utsträckning har övergått till att använda förnybara energikällor behövs fortfarande stora satsningar på produktion av förnybar energi samt på energibesparingar och energieffektivitet för att målen ska kunna nås.

Förankring av metoder för en hållbar utveckling

På grund av klimatförändringen, naturens minskande mångfald och sinande naturresurser är det viktigt att förankra principen om och agerandet för hållbar utveckling som en del av den normala verksamheten inom samhällets olika sektorer. En stor utmaning är att lyckas förankra metoder för hållbar utveckling i människornas vardag så att det leder till en verklig förändring.

5.2 Utvecklingen under programperioden

Utvecklingen av region- och samhällsstrukturen i landskapet fortsätter med sikte på att den ska vila på en ekologiskt, kulturellt, socialt och ekonomiskt hållbar grund. Ny bosättning styrs främst till nuvarande centra och på landsbygden till bycentra, där service, arbete och rekreationsområden finns nära till. Också nya områden för tjänster och arbetsplatser placeras i första hand utgående från den befintliga samhällsstrukturen. Planeringen av markanvändning och trafiksystem samordnas. Landsbygdens livskraft stärks genom en planering av områdesanvändningen som främjar förutsättningarna för primärproduktion och annan näringsverksamhet samt gör servicen mer tillgänglig.

En hållbar samhällsstruktur grundar sig på ett enhetligt grönområdessystem, som knyter samman olika typer av områden, möjliggör omfattande naturupplevelser och är en förutsättning för en fungerande ekologi. Rekreatiomsområdenas utbud, tillgänglighet och servicenivå förbättras. Planeringen av områdesanvändningen både på land och till havs utgår från ekosystemen och för planeringen utvecklas olika typer av digitala lösningar och prognostiseringsmetoder.

Skapandet av en hållbar region- och samhällsstruktur förutsätter ett gott samarbete mellan kommunerna och andra myndigheter. Också ett mer omfattande samarbete mellan stadsregionerna, t.ex. mellan Jakobstad och Karleby samt mellan Vasa och Seinäjoki, förbättrar regionernas totala konkurrenskraft och trafiksystemets effektivitet. Nya verksamhetssätt och koncept utvecklas för att ytterligare förbättra samarbetet och interaktionen. Även interaktionen med invånarna ska ökas ytterligare genom att nya metoder och digitala redskap tas i bruk och utvecklas.

Ansträngningarna för att nå ett **koldioxidsnålt samhälle** fortsätter genom att produktion och användning av förnybar energi, utveckling och ibruktagande av decentraliserade och smarta energilösningar, energieffektivitet och energisparande främjas. Landskapets målsättningar inom det här området ingår i prioriteringen *Resurssmart samhälle* i landskapsprogrammet och beskrivs mer detaljerat nedan.

Bevarandet av naturens mångfald förutsätter att användningen av naturresurserna och miljöskyddet är i balans. Naturens mångfald och hot mot den bör beaktas när man bedriver verksamhet som förändrar naturen eller utnyttjar naturresurser. Naturresurserna ska användas på ett ekoeffektivt sätt och så att skadliga miljöeffekter minimeras. Naturens särdrag beaktas i planläggningen och övrig planering av markanvändningen. Värdefulla biotoper och hotade arter skyddas. Vidare främjas bevarandet och utvecklingen av områden med mångfaldig natur samt kompenserande insatser ifall det blir nödvändigt att t.ex. bygga på områden med värdefulla biotoper.

Naturskoleverksamheten ska stärkas och om möjligt integreras med övrig miljöfostran. Naturskydds- och rekreatiomsområden samt nätverket av motionsleder i naturen vidareutvecklas och görs mer tillgängliga för specialgrupper, som funktionshindrade, invandrare samt barn och unga. Entreprenörskap kring naturmotion och naturturism (bl.a. så kallad Greencare och Bluecare) främjas. Världsarvsområdet Kvarkens skärgård har en särställning, så området görs lättare tillgängligt och dess naturvärden värnas.

Förbättrad vatten- och kustvattenstatus förutsätter både förebyggande arbete och restaureringsåtgärder samt samarbete mellan olika aktörer. Intentionen är att minska på belastningen från jord- och skogsbruk samt från samhället. En preciserad kartering av sura sulfatjordar och identifiering av särskilt kritiska riskområden är viktiga åtgärder för en förbättrad vattenstatus.

Prioritering 3: Resurssmart samhälle

För att nå en god livsmiljö lyfts nu temat *Resurssmart samhälle* fram som en prioritering i landskapsutvecklingen. Insatserna under denna prioritering syftar till att främja hållbar utveckling och ett koldioxidsnålt samhälle. Samtidigt är avsikten att främja skapandet av nya arbetstillfällen speciellt på landsbygden, där produktionen av förnybar energi erbjuder stora möjligheter.

En hållbar samhällsstruktur och ett utvecklat trafiksystem kan på ett betydande sätt påverka klimatförändringen, ekonomin och energiförsörjningen. Med tanke på såväl samhällsekonomin som resurseffektiviteten är det viktigt att den befintliga samhällsstrukturen tillgodogörs så väl som möjligt, att arbetsplatser, service och fritidsområden görs tillgängliga samt att möjligheterna att använda gång- och cykelleder samt kollektivtrafik förbättras. För godstrafikens del främjas järnvägs- och sjötransporter. Vidare bör det skapas infrastruktur och övriga förutsättningar för användning av biobränslen och elbilar. Genom områdesanvändningen påverkas också ett hållbart nyttjande av naturresurserna. Kolsänkor bör utvecklas och t.ex. skogens roll som bindare av kol beaktas. I Österbotten har man starka traditioner inom träbyggnation och snickeriindustri och därmed ett livskraftigt företagsnätverk i branschen, vilket skapar goda förutsättningar för användning av trä med en högre förädlingsgrad.

I fråga om förnybar energi ligger fokus på vindkraft och bioenergi, som i framtiden kan täcka över 80 procent av landskapets energibehov. Ambitionen är att främja byggandet av vindkraft så att nyttan fullt ut kanaliseras till regionen. Gällande bioenergi är målet att förbättra utbudet av bioråvaror och utveckla leveranskedjorna för biomassa. Bioråvarornas leveranssäkerhet bör beaktas vid finansieringen av bastrafikledshållningen och i bidrag till enskilda vägar. Utöver dessa främjas också utveckling och produktion av annan förnybar energi, som geotermisk energi, avfallsförbränning och solenergi.

Förutom en ökad andel förnybar energi förutsätter ett energisjälvförsörjande landskap också att man sparar energi och förbättrar energieffektiviteten. Målet är en besparing på 3 TWh jämfört med energiförbrukningens uppskattade grundscenario. För att nå målet förutsätts betydande insatser för att förbättra energieffektiviteten inom samhällets olika sektorer. En ökad grad av självförsörjning inom energi stöds av en regioncentrerad tillämpad forskning och utveckling på temat decentraliserad energiproduktion, nya energisparande och övriga energitekniska lösningar samt kompetenshöjning inom hela energikedjan.

I den cirkulära ekonomin, kretsloppsekonomin, grundar sig konsumtionen på användningen av tjänster framom ägande. Material nyttjas om och om igen vid framställningen av nya produkter. Allt avfall ska komma till nytta på ett så förnuftigt och kostnadseffektivt sätt som möjligt. Avfallshanteringen i Österbotten är redan omfattande och fungerar bra, men t.ex. avfallssorteringen kan effektiviseras och samarbetet mellan avfallshanteringen och återvinningsbranschen kan utvecklas. För att minska utsläppen från avfallshanteringen bör man sträva efter optimerade och koldioxidneutrala transporter.

Ett angeläget mål är att förbättra invånarnas medvetenhet om energi- och miljöfrågor. Samarbetet kring miljöfostran utvecklas och samordnas så att ett systematiskt verksamhetssätt kan etableras. Allmän rådgivning och information behövs t.ex. när det gäller återvinning, energieffektivitet och livsmiljöns specifika drag.

Tabell 3 Centrala mål och åtgärder för prioriteringen Resurssmart samhälle

Mål	Centrala åtgärder	Uppföljning
Produktionen och användningen av förnybar energi ökar	- Vi främjar produktionen och användningen av förnybar energi genom planläggning och genom att utveckla den infrastruktur som behövs. - Vi främjar forskning och utveckling inom förnybar energi och decentraliserade, smarta energilösningar samt företagsverksamhet inom området. - Vi planerar och förverkligar miljöer för demonstrationer och pilotprojekt inom förnybar energi. - Vi kartlägger och utnyttjar god praxis och bra lösningar som utvecklats på annat håll. - Vi påverkar nationella tillstånds- och stödförfaranden samt lagstiftningen så att de på ett bättre sätt ska stöda användningen av förnybar energi.	Växthusgasutsläpp Användningen av träbase-rade bränslen i energiproduktionen Vindkraftens andel av elproduktionen
Energieffektiviteten inom produktionen och i samhällena förbättras	- Genom planläggning strävar vi efter att optimera samhällsstrukturen ur en energieffektiv synvinkel. - Vi utvecklar kollektivtrafiken och förbättrar möjligheterna för cykeltrafiken. - Vi främjar forskning om och utveckling av energieffektivitet samt företagsverksamhet inom området. - Vi främjar utvecklingen av energi- och materialeffektiva lösningar speciellt i små och medelstora företag.	Befolkningsutvecklingen i tätortsområden Elförbrukningen
Principerna för cirkulär ekonomi etableras	- Vi främjar återanvändning av material och en förändring i tanke-sättet genom principen: allt kan återvinnas. - Vi främjar sortering av avfall och materialåtervinning. - Vi utvecklar avfallstransporterna. - Vi främjar utveckling och användning av tjänster som bygger på delning.	Mängden kommunalt avfall Återvinningsgraden för kommunalt avfall
Invånarnas energi- och miljömedvetenhet ökar	- Vi utvecklar rådgivning och information om återvinning och energieffektivitet. - Vi främjar speciellt miljöfostran och naturskoleverksamhet för barn och unga.	Elförbrukningen Mängden hushållsavfall

6 Serviceutvecklingen i det nya landskapet

Vård- och landskapsreformen är en av de största förvaltnings- och verksamhetsreformer som någonsin genomförts i Finland. Reformen berör bl.a. kommuner, sjukvårdsdistrikt, samarbetsområden för social- och hälsovården, räddningsverk, landskapsförbund, närings-, trafik- och miljöcentraler samt TE-byråer. I Österbotten ses reformen som en möjlighet att stärka landskapet genom ett omfattande samarbete och tillsammans med invånarna.

Visionen för genomförandet av vård- och landskapsreformen i Österbotten är:

Ditt Österbotten 2020

Det nya landskapet Österbotten lägger grunden för en livskraftig och trygg vardag samt säkerställer smidig och lättillgänglig service på lika villkor för österbottningarna.

För regionerna innebär landskapsreformen nya former för serviceproduktion och beslutsfattande. I Österbotten vill vi att reformen ska leda till ett livskraftigt samhälle, där invånarna har möjlighet att på lika villkor få god service oberoende av var de bor eller vilket språk de talar. Vår ambition är också att invånarna ska få ännu bättre möjligheter att påverka beredning av ärenden, beslutsfattande och serviceutveckling.

Avsikten med reformen är att skapa ett servicesystem där de tjänster som landskapet, kommunerna, staten, företagen och aktörerna inom den tredje sektorn erbjuder ska bilda en enhetlig helhet. Ambitionen är att få till stånd välfungerande servicekedjor och servicehelheter som är tillgängliga på ett ställe enligt samserviceprincipen.

Prioritering 4: Service för allas behov

På grund av vård- och landskapsreformens stora betydelse lyfts temat *Service för allas behov* som en fjärde prioritering i landskapsprogrammet. Åtgärderna inom denna prioritering ska stöda genomförandet av den vision och de mål som fastställts för vård- och landskapsreformen i Österbotten.

Tabell 4 Centrala mål och åtgärder för prioriteringen Service för allas behov

Mål	Centrala åtgärder	Uppföljning
Bygga upp ett service-system av hög kvalitet	- Vi låter invånarna delta aktivt i utvecklingen av servicen. - Vi strävar efter att bygga upp välfungerande servicekedjor och servicehelheter enligt principen om samservice. - Vi sammanjämkar service som erbjuds av kommunerna, landskapen och staten med service från företag och tredje sektorn. - Vi tryggar och utvecklar personalens kompetens och satsar på att trygga tillgången på kompetent arbetskraft. - Vi utnyttjar den kompetens som finns inom organisationer och föreningar i ännu större utsträckning än hittills. - Vi använder och utvecklar digitala lösningar alltid då det kvalitetsmässigt är ändamålsenligt.	Kundnöjdhet Brukarnas deltagande i utvecklingen av servicen
Trygga en tillgänglig service	- Vi tryggar invånarnas möjligheter att på lika villkor få fungerande service på sin bostadsort oavsett språk. - Vi strävar efter att hitta nya verksamhetssätt och metoder för anordnandet av service. - Vi använder och utvecklar digitala lösningar samt mobila tjänster och tjänster som används i hemmet.	Servicenätets täthet Mängden användare av digitala tjänster

7 Helheter som kräver statliga insatser

I detta kapitel presenteras de viktigaste utvecklingshelheterna som förutsätter finansiering eller andra åtgärder från staten eller andra nationella aktörer. Enligt behov tas under programperioden konkreta förslag ur utvecklingshelheterna upp till förhandling med ministerierna i enlighet med det årliga förhandlingsförfarande som ingår i den nya lagstiftningen om utvecklingen av regionerna.

Förverkligande av de viktigaste trafik- och logistikprojekten

I bilaga 1 presenteras landskapets viktigaste trafik- och logistikprojekt. Kostnadsberäkningarna för flera av projekten är tillsvidare mycket grova eftersom de är i ett tidigt skede av planeringen. För landskapets utveckling är det viktigt att projekten genomförs enligt den föreslagna tidtabellen.

Av projekten i bilagan betonas särskilt betydelsen av följande projekt för landskapet: riksväg 3 Tammerfors–Vasa, riksväg 8 Vasa–Uleåborg, riksväg 8 Förbindelsevägen i Vasa, Trafikförbindelsen i Kvarken samt Utvecklingskorridoren i Sydösterbotten och Suupohja (stamväg 67, Seinäjoki–Kasköbanan, markanvändning).

Stärkande av energiklustret i Österbotten

Laboratorier och forskningsplattformar har en stor betydelse för utvecklingen av innovationer och utbildningen av den arbetskraft som behövs. Vår målsättning är att energibranschens forskningscenter VEBIC ska utvecklas till en forskningsplattform på internationell nivå. Vidare är det viktigt för stärkandet av energiklustret i Österbotten att de övriga planerade laboratorierna för sam användning (bl.a. laboratoriet för förnybar energiproduktion, laboratoriet för smarta nät samt motor- och generatorlaboratoriet) förverkligas.

Förverkligandet av tillväxtavtalet mellan staten och Vasaregionen har en betydande roll i stärkandet av regionens energiteknologiska kluster. De projekt som ingår i tillväxtavtalet stärker Vasaregionens ställning bland de stora stadsregioner som Finland bygger sin framtid på i det utmanande läge som den globala ekonomin befinner sig i. Utöver tillväxtavtalsprojekten har Vasaregionen också i gång flera andra betydande projekt för att stärka energiklustret, t.ex. batterifabriksprojekten och byggandet av Wasa Station-kvarteret, där de senaste energilösningarna kommer att tas i bruk.

Vid sidan av energiteknologin erbjuder utvecklingen och ibruktagandet av förnybara energiformer betydande möjligheter i Österbotten. Det är viktigt att försöka dra nytta av de möjligheter som förnybara energiformer ger, så att nyttan kanaliseras så brett som möjligt till den regionala ekonomin. Landsbygden spelar en viktig roll i produktionen av förnybar energi. Exempelvis utvecklas i Sydösterbotten konceptet Green Energy Coast, som ska hjälpa regionen att profilera sig som en föregångarregion i Finland inom förnybar energi. I Kristinestad utreds möjligheterna att starta ett bioraffinaderi. I Jakobstad finns återigen ett betydande bioekonomiskt kluster som bygger på skogsindustrin i regionen.

Säkerställande av tillgången på kompetent arbetskraft

Det pågår många förändringsprocesser gällande utbildning. En av dem är reformen av andra stadiets yrkesutbildning. Den största utmaningen i reformen är nedskärningarna av finansieringen för utbildningen. Den nya finansieringsmodellen, där basfinansieringens andel är bara 50 procent, kräver ett nytt grepp av läroanstalterna när de planerar sin verksamhet. Dessutom ställs det i reformen stora förväntningar på samarbete med näringslivet. Företagen och läroanstalterna har ändå för närvarande mycket begränsade resurser att svara på dessa förväntningar. Trots utmaningarna medför reformen också många positiva förändringar, som individuella lärostigar och en flexibel läroplan. Lärarens roll som traditionell föreläsare förändras och läraren blir allt mer en vägledare som skapar möjligheter för inläring. Det här är samtidigt både en utmaning och en möjlighet för yrkesutbildningen.

I Österbotten finns sju högskoleenheter. Det finns många bra exempel på högskolesamarbete och högskolornas förmåga att betjäna näringslivet (t.ex. undervisningslaboratoriet Technobothnia, Vasa energiinstitut VEI, Vaasa Energy Business Innovation Centre VEBIC). Som producenter av kunnig arbetskraft och stöd för företagens innovationsarbete spelar högskolorna en mycket stor roll för näringslivet i regionen. Det är viktigt att högskolefältet i landskapet bevaras mångsidigt också framöver och att högskolornas förmåga att stöda speciellt små och medelstora företags innovationsverksamhet utvecklas kontinuerligt.

Klientorienterade, kostnadseffektiva och verkningsfulla social- och hälsovårdstjänster

Det säkerställs att Vasa centralsjukhus servicenivå kan bibehållas och förbättras. Ett brett utbud av specialiserad sjukvård bör även i framtiden finnas tillgängligt i Österbotten under såväl tjänstetid som jourtid. Också utbudet av tjänster inom socialvård på specialnivå och krävande socialvård i landskapet måste fortsatt vara omfattande.

Utvecklingen av social- och hälsovårdstjänsterna kräver fortsättningsvis nationella utvecklingsprogram och finansiering.

Avvärjande av risker för vattendragen

Vattnen i Österbotten är utsatta för stora risker. I Österbotten finns det mycket s.k. sura sulfatjordar, ur vilka surhet och metaller urlakas i vattendragen och orsakar omfattande skador. De återkommande översvämningarna orsakar stor materiell skada. Riskerna för översvämningar ökar ytterligare i och med klimatförändringen.

De viktigaste åtgärderna för en bättre vattenstatus är: hantering av de sura sulfatjordarna i praktiken och riskkartering av markerna, främjande av de praktiska åtgärderna i vattenvårdsplanen samt rådgivningen, effektivisering av avloppsvattenhanteringen och gödselanvändningen i glesbygdsområden, översynen av avgränsningarna av grundvattenområden och uppdatering av skyddsplaner för grundvattnen. Det bör även satsas på hantering av översvämningrisker.

8 Landskapsprogrammets konsekvenser, uppföljning och finansiering

8.1 Konsekvenser för olika delar av landskapet

I Österbottens landskapsprogram är strävan att på ett likvärdigt sätt beakta utvecklingen av såväl stadsregioner, landsbygd som skärgården. Många utvecklingsåtgärder, som de flesta infrastrukturprojekten och åtgärderna för utveckling av innovationssystemet, berör hela landskapet. Dessutom har i synnerhet de projekt som gäller energiteknologin betydande riksomfattande konsekvenser.

De flesta åtgärder i landskapsprogrammet riktar sig till hela landskapet och därför nämns regionerna inte separat under åtgärderna. Det är ändå klart att Sydösterbotten på grund av utvecklingen av befolknings- och åldersstrukturen är i behov av särskilt stöd. Detta bör beaktas när utvecklingsåtgärderna genomförs i praktiken under de kommande åren.

Många projekt är landskapsöverskridande till sin natur. Konsekvenserna av speciellt infrastrukturprojekt och delvis också andra projekt når utanför landskapsgränserna. Den internationella dimensionen betonas speciellt i utvecklingen av Kvarkenstrafiken, den exportdrivna industrin, högskolornas internationella funktioner och världsarvet.

8.2 Konsekvensbedömning

Under beredningen av landskapsprogrammet gjordes en miljökonsekvensbedömning i enlighet med den s.k. SMB-lagen (200/2005) och statsrådets förordning (347/2005) som kompletterar den. Konsekvenserna som bedömdes var ekologiska, sociala, ekonomiska och kulturella konsekvenser samt konsekvenser för region- och samhällsstruktur och jämlikhet.

För konsekvensbedömningen tillsattes Österbottens SMB-samarbetsgrupp med företrädare för de centrala intressegrupperna. Konsekvensbedömningen grundar sig främst på sakkunnigas uppfattningar. Som stöd för bedömningen användes dessutom olika slag av statistiskt material och befintliga separata utredningar. Resultaten av konsekvensbedömningen finns samlade i en separat miljörapport.

De viktigaste resultaten av konsekvensbedömningen presenteras i bilaga 2.

8.3 Uppföljning

Landskapsprogrammet följs upp med hjälp av uppföljningsindikatorer för varje mål, kvalitativ utvärdering samt med hjälp av indikatorer som beskriver regionutvecklingen generellt. De indikatorer som beskriver regionutvecklingen generellt presenteras i tabell 5.

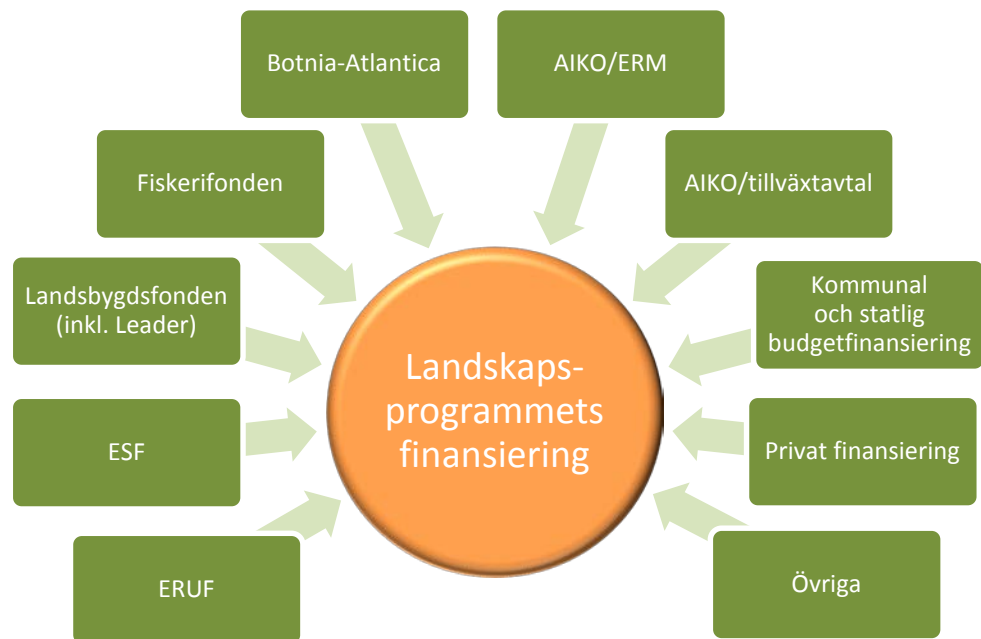
Tabell 5 Uppföljningsindikatorer som beskriver regionutvecklingen

	2010	2012	2016 eller senaste uppgift	Landskapsprogrammets mål 2021
Flyttningsrörelse och befolkning				
Folkmängd	177 946	179 663	181 441	186 000
Befolkningsändring	903	564	-243	1 000
Inrikes nettoflyttning (i relation till befolkningen, %)	-0,25	-0,31	-0,58	-0,1
Nettoinvandring (i relation till befolkningen, %)	0,42	0,41	0,34	0,5
Naturlig befolkningsökning (i relation till befolkningen, %)	0,33	0,22	0,11	0,2
Äldreförsörjningskvot	30,1	32,3	36,1	38
Konkurrenskraft				
BNP/invånare (€)	35 736, 107,2 % av nivån i hela landet	37 758 102,7 av nivån i hela landet	37 918 (2014), 100,8 % av nivån i hela landet	105 % av nivån i hela landet
Arbetets produktivitet (omsättning/personal, 1000 €)	233	248	252 (2015)	270
Företagsdynamik (nya + nedlagda företag/företagsstock)	0,13	0,14	0,11	0,16
Antal tillväxtföretag (Österbottens NTM:s område, OECD:s definition)	35 (2009–2012)	27 (2010–2013)	22 (2011–2014)	50
Exportomsättning (m€)	4 671	4 882	4 717	5 200
Antal exporterande driftställen	92	78	137 (2015)	170
Företagens f&u-utgifter (m€)	153,8	164,6	192,9 (2015)	220
Sysselsättning				
Arbetslöshetsgrad, ANM (%)	6,9	6,0	9,1	5
Arbetslöshetsgrad, SC (%)	6,6	6,0	5,2	5
Sysselsättningsgrad, SC (%)	70,9	72,8	74,4	76
Arbetslösa unga (15–24-åringar)	796	648	1 077	600
Långtidsarbetslösa (över ett år)	955	1 115	2 174	850
Arbetslöshetsgrad bland invandrarna (%)	20,1	17,8	23,1	16
Antalet arbetsplatser	79 881	80 868	78 529 (2015)	82 500
Arbetskraftens storlek	84 970	86 113	86 222 (2015)	87 000
Kompetens				
Andel av befolkning som avlagt examen (andel av de 15 år fyllda, %)	65,3	67,0	69,5 (2015)	70

	2010	2012	2016 eller senaste uppgift	Landskapsprogrammets mål 2021
Andel av befolkning med högre examen (andel av de 15 år fyllda, %)	26,6	27,4	28,9 (2015)	30,5
25–29-åringar som saknar examen efter grundskolan (andel av de 15 år fyllda, %)	13,9	15,5	15,4 (2015)	12
Livsmiljöns kvalitet och regionstrukturen				
Befolkningen i tätortsområden	148 451	149 030	150 733	ökar
Elförbrukningen (GWh)	84 938	82 216	80 022 (2015)	minskar
Växthusgasutsläpp (1000 ton)	5 032	3 112	3 914 (2013)	minskar
Användning av trädbränsle i energiproduktion (1000 m ³)	-	-	469 (2015)	ökar
Vindkraftens andel av elproduktionen (%)	0,17	0,39	5,8	ökar
Industrins och samhällets fosforbelastning av vattendragen (ton)	21,3	16,7	en fallande trend	minskar
Industrins och samhällets kvävebelastning av vattendragen (ton)	871	567	en fallande trend	minskar

8.4 Finansiering

Landskapsprogrammet genomförs huvudsakligen med finansiering från staten och kommunerna, från EU-program och nationella särskilda program samt med myndigheternas verksamhetsanslag. Av EU-programmen genomförs följande i Österbotten: Finlands strukturfondsprogram 2014–2020, Programmet för utvecklingen av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020, Botnia-Atlantica programmet för gränsöverskridande samarbete samt Operativt program för fiskerinäringen i Finland 2014–2020.

Bild 7 Landskapsprogrammets finansiering

Den finansiering av landskapsprogrammet som kan beslutas om i landskapet presenteras i bilaga 3.

De viktigaste trafik- och logistikprojekten i landskapet Österbotten

Preciserade motiveringar finns i Österbottens förbunds projektkort, som finns på adressen www.obotnia.fi/intressebevakning-samarbete/intressebevakning.

Projekt	Kostnadskalkyl år 2017–2021 (milj. €)						
	(2015)	(2016)	2017	2018	2019	2020	2021
Finansieringsbeslutet har fattats							
Sv 68 Utveckling och grundläggande förbättring av Jakobstads hamnväg, fas 1 (7,0 M€)	3	4					
Rv 8 / sv 68 förbättring av planskild korsning i Edsevö, fas 2 (1,5 M€)			1,5				
Kostnadskalkyl (f1+f2) totalt 15,5 milj. €							
Rv 3 Tammerfors–Vasa: - byggandet av planskild korsning i Laihela		5	20	4			
Kostnadskalkyl totalt 29 milj. €							
Förbättring av Vasa förbindelseväg, fas 1 - Lv 724 Metvik–Brändö			0,2	4	7,1		
Kostnadskalkyl 11,3 milj.€ (stat 52 %, Vasa stad 48 %)							
Bennäs triangelspår				7			
Kostnadskalkyl totalt 7,0 milj. €							
Projekt som är klara för genomdrivning							
Midway Alignment of Bothnian Corridor: Förbättring av förbindelsen över Kvarken samt hamnfunktionerna, planering och bygge av en ny färja, främjandet av frakt- och passagerartrafik	3	0,5	0,5	(28)	(28)	(28)	(28)
Kostnadskalkyl totalt 90 milj. € (EU, stat och regioner, privat)							
Omkörningsfiler på huvudvägleder: - Rv 8 Vassor–Kärklax, byggandet				7			
Kostnadskalkyl totalt 7,0 milj. €							
Vasa hamn: - fördjupning och muddring av farleden och hamnbassängen				3,3 + 3,0			
Kostnadskalkyl totalt 6,3 milj.€ (stat 52 %, Vasa 48 %)							
Rv 8 / Lv 724 Förbättring av Vasa förbindelseväg, fas 2 och 3						54 + 36	
Kostnadskalkyl totalt 90 milj. € (stat 60 % + Vasa 40 %)							
Sv 68 Jakobstads hamnväg: utveckling och förbättring, fas 2 (9,0 M€)						9	
Kostnadskalkyl (F1+F2) totalt 15,5 milj. €							

Projekt	Kostnadskalkyl år 2017–2021 (milj. €)						
	(2015)	(2016)	2017	2018	2019	2020	2021
Kaskö hamn: - förbättring och muddring av hamnleden Kostnadskalkyl totalt 5,2 milj. € (stat 2,7 milj. €, Kaskö 2,5 milj. €)			1,5 + 1,25	1,2 + 1,25			
Banavsnittet mellan Kaskö och Seinäjoki: effektiverat underhåll samt förbättring av kritiska ställen (10+10 M€ + 5x2 M€/v.) Kostnadskalkyl 2017–2019 totalt 22 milj. €	2	2	2	10	10	2	2
Jakobstads bana, järnvägsstation samt UPM: - utveckling av järnvägsstation och bangård Kostnadskalkyl totalt 5 milj. €					5		
Projekt som behöver finansiering för planeringen							
Vasa hamnväg samt reservering för ett spår via flygplatsen och logistikcentret → MKB-planering (inleddes 8/2014) → Generalplanering			0,2				
Utvecklingskorridoren i Sydösterbotten och Suupohja: Sv 67 + förbättring av banavsnittet Seinäjoki– Kaskö tillsammans med planeringen av markanvändning och planläggning + förbättring av andra viktiga pendlings- och transportförbindelser i regionen		0,2		0,2			
Björnös hamn, Kristinestad: - fördjupning av hamnleden - infrastruktur och vägförbindelsen till hamnen				0,2			
Rv 3 Helsingby–Laihela motorvägens förlängning: - planering av sträckningsalternativ och områdesreservering				0,2			
Stamväg 63 Kauhava-Ylivieska - planering av Ina – Kaustinen förbättring Kostnadskalkyl för byggandet totalt 11 milj. €				0,35			(11)
Planering av omkörningsfiler: - Rv 8 Edsevö–Karleby - Rv 8 omkörningsfilen i Oravais, 2+1 → 2+2				0,2		0,2	
Utvecklingskorridoren Vasa–Seinäjoki: snabbare arbetsresetrafik, förbättring av riksväg 18 samt järnvägen, avlägsnande av plankorsningar och förbättring av säkerheten			0,25	0,25	(20)	(20)	
Rv 8 (E 8) förbättring av avsnittet Vasa–Uleåbor: utarbetande av väg- och byggnadsplaner (Österbotten), avlägsnande av hastighetsbegränsningar Kostnadskalkyl för byggandet totalt 110 milj. €				0,5	0,5		

Projekt	Kostnadskalkyl år 2017–2021 (milj. €)						
	(2015)	(2016)	2017	2018	2019	2020	2021
Utvecklingskorridoren Jakobstad–Karleby: Planering av omkörningsfilen, utveckling av pendling och industrins transporter, förbättring av säkerheten						0,2	
Övriga							
Bastrafikledshållning (inkl. regionala investeringar)	20	20	20	20	20	20	20

Uppskattade konsekvenser av Österbottens landskapsprogram 2018–2021 (se teckenförklaringen i kap. 3 i miljörapporten).

	Miljökonsekvenser --, -, 0, +, ++					
Prioritering och mål	Ekologiska konsekvenser	Ekonomiska konsekvenser	Sociala konsekvenser	Konsekvenser för region- och samhällsstrukturen	Kulturella konsekvenser	Konsekvenser för jämställdheten
LIVSKRAFT FÖR FÖRETAG - Företagen växer och förnyas - Företagens exportverksamhet ökar och regionen lockar fler internationella företag	0 0	++ ++	+ ++	+ +	+ +	0 0
ALLA SKA MED - Delaktigheten stärks i alla åldersgrupper - Medborgarnas möjligheter till delaktighet och påverkan förbättras - Delaktigheten i det digitala samhället stärks	0 0 +	++ + +	++ ++ +	+ + +	++ + 0	++ ++ +
RESURSSMART SAMHÄLLE - Produktionen och användningen av förnybar energi ökar - Energieffektiviteten inom produktionen och i samhällena förbättras - Principerna för cirkulär ekonomi etableras - Invånarnas energi- och miljömedvetenhet ökar	++ ++ ++ ++	++ ++ + +	+ + + ++	+ ++ + +	0 0 + +	0 0 0 0
SERVICE FÖR ALLAS BEHOV - Bygga upp ett servicesystem av hög kvalitet - Trygga tillgången på service	0 +	++ +	++ +	+ +	+ +	+ ++

Finansiering av landskapsprogrammet: Den finansiering som kan beslutas om i landskapet (projektfinansiering)

Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020	Konstaterat	Budget	Budget (preliminär)	Budget (preliminär)	2018-2020	
Finansieringsram år EU+stat	2017	2018	2019	2020	Totalt	
Totalt	3 642 000	4 055 000	3 465 000	2 900 000	6 365 000	21 %

Botnia-Atlantica 2014-2020						
Finansieringsram år stat (Finland)	2017	2018	2019	2020	Totalt	
Totalt	1 358 000	582 000	250 000	100 000	932 000	3 %

Landsbygdsprogrammet 2014-2020						
Finansieringsram år EU+stat	2017	2018	2019	2020	Totalt	
Utvecklingsprojekt	2 099 000	1 883 000	1 600 000	1 400 000	3 000 000	
Företagsstöd	3 148 000	2 825 000	2 600 000	2 400 000	5 000 000	
Aktion Österbotten	1 610 000	1 420 000	1 200 000	1 000 000	2 200 000	
Yhyres	480 000	500 000	500 000	450 000	950 000	
Totalt	7 337 000	6 628 000	5 900 000	5 250 000	11 150 000	37 %

AIKO nationell						
Finansieringsram år	2017	2018	2019	2020	Totalt	
Föregripande strukturomvandling (ERM)	307 000	249 000			249 000	
Tillväxtavtal	646 000	518 000			518 000	
Totalt	953 000	767 000	0	0	767 000	3 %

Totalt						
Finansieringsram år	2017	2018	2019	2020	Totalt	
Totalt	13 290 000	12 032 000	9 615 000	8 250 000	29 897 000	100 %
Förändring		-9 %	-20 %	-14 %		

Kommunal finansiering och övrig offentlig finansiering

Finansieringsram år	2017	2018	2019	2020	Totalt	
EAKR ja ESR kommunal finansiering	728 400	811 000	693 000	580 000	2 084 000	28 %
B-A kommunal finansiering	679 000	291 000	125 000	50 000	466 000	10 %
Landsbygdsprogrammet kommunal finansiering	629 600	565 000	520 000	480 000	1 565 000	32 %
AIKO kommunal finansiering	571 800	460 200	-	-	460 200	29 %
Totalt	2 608 800	2 127 200	1 338 000	1 110 000	4 575 200	100 %